

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 9 października 2020 r.

DPPI-WPPIP.0915.1.2019.AZ

Pan
dr hab. Łukasz Arendt
Dyrektor Instytutu Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8
01-180 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 224) przekazuję niniejsze *Wystąpienie pokontrolne*.

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 224) oraz art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 1350), pracownicy Ministerstwa Edukacji Narodowej¹, w okresie od 30 września 2019 r. do 31 stycznia 2020 r., przeprowadzili kontrolę w Instytucie Badań Edukacyjnych (dalej IBE lub Instytut) z siedzibą w Warszawie przy ul. Górczewskiej 8, pn.: „Działalność finansowa Instytutu Badań Edukacyjnych, organizacja i jakość pracy oraz jakość zarządzania instytutem”.

Celem kontroli była ocena:

- działalności finansowej Instytutu,
- organizacji i jakości pracy Instytutu,
- jakości zarządzania Instytutem.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2018 r.

Instytut Badań Edukacyjnych powstał 1 lipca 1990 roku na mocy zarządzenia nr 21 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 czerwca 1990 r. w sprawie przekształcenia Instytutu Badań Pedagogicznych w Instytut Badań Edukacyjnych (Dz. Urz. MEN nr 5, poz.31). Jest jednostką nadzorowaną przez Ministra Edukacji Narodowej. Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi działalność i finansowanie Instytutu są: ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (dalej: uib) oraz ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz.U. z 2016 r. poz. 2045)².

¹ Kontrolę przeprowadzili pracownicy Ministerstwa Edukacji Narodowej:

1. Agnieszka Zielińska, radca ministra w Wydziale Podstaw Programowych i Podręczników, Departamentu Podręczników, Programów i Innowacji - kierownik zespołu; na podstawie upoważnienia nr 30/2019 z 24.09.2019 r. i upoważnienia nr 43/2019 z 08.11.2019 r.
2. Maria-Magdalena Budkus, radca ministra w Wydziale Podstaw Programowych i Podręczników, Departamentu Podręczników, Programów i Innowacji, na podstawie upoważnienia nr 31/2019 z 01.10.2019 r. i upoważnienia nr 45/2019 z 08.11.2019 r.
3. Barbara Skiba, naczelnik Wydziału Finansowo-Księgowego w Departamencie Ekonomicznym, na podstawie upoważnienia nr 32/2019 z 24.09.2019 r. i upoważnienia nr 44/2019 z 08.11.2019 r.

² Akty prawne aktualne w okresie objętym kontrolą.

Działalność IBE w zakresie objętym kontrolą oceniono pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczą powołania rzecznika dyscyplinarnego decyzją dyrektora IBE, a nie jak to stanowi art. 57 ust 1 uib, przez Radę Naukową Instytutu. Powołany rzecznik dyscyplinarny nie spełniał wymogu określonego w ww. przepisie, tzn. nie posiadał co najmniej tytułu doktora habilitowanego.

Instytutem Badań Edukacyjnych od 2009 r. do 14 marca 2017 r. kierował dr hab. Michał Fedorowicz. Od 15 marca 2017 r. do dnia 13 kwietnia 2020 r. Instytutem kierował dr hab. Piotr Stankiewicz. W okresie objętym kontrolą funkcję zastępcy dyrektora pełnili:

- dr Michał Sitek, z-ca ds. badawczych i wdrożeń (do 04.04.2017 r.);
- mgr Zbigniew Stępniewski, z-ca ds. finansowych i zarządzania (do 22.03.2017r.);
- mgr Bartosz Kęciek, z-ca ds. finansowych i zarządzania (od 23.03.2017 r.);
- mgr Bartosz Kęciek, z-ca ds. Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (od 08.06.2017 r. do 17.10.2018 r.);
- mgr Jan Kowalczyk, z-ca ds. finansowych i zarządzania (od 08.06.2017 r. do 05.01.2018 r.);
- mgr Edyta Masłowska-Parafian, z-ca ds. finansowych i zarządzania (od 05.01.2018 r. do terminu objętego kontrolą);
- dr hab. Piotr Mikiewicz, z-a ds. naukowych (od 05.04.2017 r. do terminu objętego kontrolą);
- mgr Anna Wolska, z-ca ds. Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (od 22.11.2018 r. do terminu objętego kontrolą).

Stanowisko głównego księgowego w IBE pełniła mgr Danuta Frydrych od 16.08.2016 r. do 15.11.2016 r., pełniącym obowiązki głównego księgowego był mgr Tomasz Bartzak, od 16.11.2016 r. pełni obowiązki głównego księgowego.

Dyrektor Instytutu w decyzjach nr 2/2017, nr 3/2017, nr 4/2017, nr 5/2017, nr 1/2018 określił czynności dla powołanych przez Ministra Edukacji Narodowej zastępców dyrektora IBE (zgodnie z § 6 ust. 2 i 3 Regulaminu Organizacyjnego IBE z dnia 30.05.2017 r.³).

Działalność finansowa Instytutu.

A. Finanse i rachunkowość

W okresie objętym kontrolą plany finansowe na każdy rok były pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową Instytutu, co potwierdzają następujące dokumenty:

- uchwała nr 3/2016 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 18 marca 2016 r. w sprawie zaopiniowania planu finansowego na rok 2016;
- uchwała nr 12/2016 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 9 grudnia 2016 r. w sprawie zaopiniowania korekty planu finansowego na rok 2016;
- uchwała nr 1/2017 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 3 lutego 2017 r. w sprawie zaopiniowania planu finansowego na rok 2017;
- uchwała nr 3/2018 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie zaopiniowania planu finansowego na rok 2018.

³ Zarządzenie nr 8/2017

W okresie objętym kontrolą dokonano jednej korekty planu finansowego, pozytywnie zaopiniowanej uchwałą nr 12/2016 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 9 grudnia 2016 r. Korekta planu wynikała z późniejszego, niż planowano, podpisania umowy na realizację zadań z zakresu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK), w związku z czym wydatki z tego zakresu zostały przesunięte do realizacji na lata 2017 – 2018.

Realizację planów finansowych w latach 2016, 2017, 2018 przedstawiają poniższe tabele (opracowane na podstawie zatwierdzonych planów finansowych i informacji oraz wyjaśnień do sprawozdań za lata 2016-2018, w tym struktury przychodów za lata: 2016, 2017 i 2018).

	Plan finansowy na 2016 w tys. zł	Struktura przychodów za 2016 w tys. zł	Procentowa realizacja planu
Przychody razem	15 380	16 334	106%
Koszty razem	15 362	16 502	107%
Podatek dochodowy	18	16	89%

	Plan finansowy na 2017	Struktura przychodów za 2017	Procentowa realizacja planu
Przychody razem	33 899	24 193	71%
Koszty razem	33 879	24 670	73%
Podatek dochodowy	20	20	100%

	Plan finansowy na 2018	Struktura przychodów za 2018	Procentowa realizacja planu
Przychody razem	60 010	42 087	70%
Koszty razem	59 962	41 879	70%
Podatek dochodowy	48	39	82%

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: MNiSW) przyznało na podstawie art. 13 ust. 1a pkt. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki:

- w 2016 r. dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego w wysokości 974 400,00 zł, zgodnie z informacją o nr 3739/E-26-S/2016 z dnia 22 lutego 2016 r.;
- w 2017 r. dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego w wysokości 611 930,00 zł, zgodnie z informacją o nr 3739/E-26-S/2017 z dnia 14 lutego 2017 r.;
- w 2018 r. dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego w wysokości 562 280,00 zł, zgodnie z informacją o nr 3739/E-26/S/2018 z dnia 26 czerwca 2018 r.

Powyższe zostało potwierdzone zapisami na koncie 845-1 (Rozliczenie międzyokresowe przychodów) oraz 229-8 (Inne rozrachunki publiczno-prawne) w latach 2016-2018. W celu sprawdzenia poprawności rozliczenia, zweryfikowano zapisy

na koncie 201-78 (Rozrachunki) za okres od 01.01.2016 r. do 31.12.2018 r., z których wynika, że dotacja w badanym okresie została prawidłowo rozliczona.

Raporty roczne z wykorzystania w latach 2016-2018 środków finansowanych na cele określone w art. 18 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy o zasadach finansowania nauki zostały złożone do MNiSW:

- za 2016 r. pod nr identyfikacyjnym 364248 stan na 31 marca 2017 r. oraz pismem przewodnim nr 000.50.2016.BG.564 z dnia 31 marca 2017 r., korekta za 2016 r. pod nr identyfikacyjnym 364248 stan na 30 stycznia 2018 r. oraz pismem przewodnim nr SEK.02.032.2018.2.TB.194 z dnia 31 stycznia 2018 r.
- za 2017 r. pod nr identyfikacyjnym 402376 stan na 28 marca 2018 r. oraz pismem przewodnim nr SEKR.02.032.2018.3.ADM.838 z dnia 28 marca 2018 r., korekta za 2017 r. pod nr identyfikacyjnym IDE 402376 stan na 24 kwietnia 2019 r. oraz pismem przewodnim nr ZBiAE.032.1.2019.3.KS.1935 z dnia 24 kwietnia 2019 r.
- za 2018 r. pod nr identyfikacyjnym 438624 stan na 8 kwietnia 2019 r. oraz pismem przewodnim nr ZWP-SEKR.032.1.2019.2.KS.1712 z dnia 8 kwietnia 2019 r.

Struktura źródeł przychodów oraz kosztów.

Poniżej przedstawiono strukturę kosztów i przychodów działalności operacyjnej oraz przychodów i kosztów pozostałej działalności operacyjnej.

Struktura kosztów

W strukturze kosztów działalności operacyjnej istotne miejsce zajmowały wynagrodzenia, a ich udział w kosztach ogółem w 2016 r. wyniósł 29,55%, w 2017 r. 23,08%, a w 2018 r. wyniósł 23,29%.

W pozostałych kosztach operacyjnych największy udział stanowią koszty pozostałe oraz sprawy sporne. W pierwszym analizowanym okresie pozostałe koszty wynosiły 67,86%, w drugim 57,93%, a następnie zwiększył się w 2018 r. do 94,64%. Udział kosztów dotyczących spraw spornych stanowił odpowiednio 28,34% w 2016 r., 20,94% w 2017 r. oraz zmalał znacząco do 3,14% w 2018 r.

Kosz działalności operacyjnej w 2016 r.

Konta	Nazwa konta	Obroty Wn	Struktura kosztów
401	Zużycie materiałów i energii	260 535,99	0,81%
402	Usługi obce	1 913 529,14	5,95%
403	Podatki i opłaty	395 282,45	1,23%
404	Wynagrodzenia	9 498 445,88	29,55%
405	Świadczenia na rzecz pracowników	1 997 566,96	6,22%
408	Amortyzacja	351 300,85	1,09%
409	Pozostałe koszty	1 431 232,46	4,45%
490	Rozliczenie kosztów	16 290 546,15	50,69%
	Suma	32 138 439,88	100%

Pozostałe koszty operacyjne w 2016 r.

	Nazwa konta	Obroty Wn	Struktura kosztów
765-1	Różnice z zaokrążeń	0,64	0,00%
765-2	Należności ZUS	0,09	0,00%

765-7	Odsetki	8 587,00	3,80%
765-8	Koszty pozostałe	153 269,49	67,86%
765-11	Sprawy sporne	64 005,70	28,34%
	Suma	225 862,92	100%

Koszty działalności operacyjnej w 2017 r.

Konta	Nazwa konta	Obroty Wn	Struktura kosztów
401	Zużycie materiałów i energii	189 520,87	0,39%
402	Usługi obce	7 099 294,68	14,53%
403	Podatki i opłaty	1 443 545,17	2,95%
404	Wynagrodzenia	11 282 424,56	23,08%
405	Świadczenia na rzecz pracowników	2 343 062,25	4,79%
408	Amortyzacja	399 737,76	0,82%
409	Pozostałe koszty	1 646 230,05	3,37%
490	Rozliczenie kosztów	24 469 894,89	50,07%
	Suma	48 873 710,23	100%

Pozostałe koszty operacyjne w 2017 r.

Konta	Nazwa konta	Obroty Wn	Struktura kosztów
765-2	Należności ZUS	2 550,10	13,70%
765-7	Odsetki	23,75	0,13%
765-8	Koszty pozostałe	10 786,04	57,93%
765-10	Umorzone należności	1 360,25	7,31%
765-11	Sprawy sporne	3 898,52	20,94%
	Suma	18 618,66	100%

Koszty działalności operacyjnej w 2018 r.

Konta	Nazwa konta	Obroty Wn	Struktura kosztów
401	Zużycie materiałów i energii	298 008,14	0,37%
402	Usługi obce	12 430 335,56	15,58%
403	Podatki i opłaty	2 676 664,35	3,36%
404	Wynagrodzenia	18 575 601,79	23,29%
405	Świadczenia na rzecz pracowników	3 574 532,11	4,48%
408	Amortyzacja	1 164 496,79	1,46%
409	Pozostałe koszty	673 934,02	0,84%
490	Rozliczenie kosztów	40 381 236,11	50,62%
	Suma	79 774 808,87	100%

Pozostałe koszty operacyjne w 2018 r.

	Nazwa konta	Obroty Wn	Struktura kosztów
765-1	Różnice z zaokrążeń	0,01	0,00%
765-2	Należności ZUS	32844,91	2,19%
765-4	Wierzytelności nieściągalne 1	281,75	0,02%
765-7	Odsetki	118,35	0,01%
765-8	Koszty pozostałe	1416809,17	94,64%
765-11	Sprawy sporne	46982,30	3,14%
	Suma	1497036,49	100%

Struktura przychodów

W strukturze przychodów operacyjnych najwyższymi pozycjami w latach 2016-2017 były: „Finansowanie projektu ZSK” oraz „Twinning Macedonia”, a w 2018 r. „Finansowanie projektu ZSK”, „Finansowanie projektu ZSK 2”, „Finansowanie projektu ZSK 3” i „Twinning Macedonia”, które łącznie stanowiły ponad 60% przychodów w każdym z kontrolowanych okresów.

Przychody działalności operacyjnej w 2016 r.

	Nazwa konta	Obroty Ma	Struktura przychodów
701	Przychody dz. Statutowej	974 400,00	6,11%
702	Przychody dz. Ogólnej	2 770,00	0,02%
703	Dotacje na zadania B+R	5 655,26	0,04%
704	Przychody działalności wydawniczej	17 022,88	0,11%
705	Projekty Erasmus Plus	97 214,34	0,61%
706	Projekty NCN	198 838,52	1,25%
707	Przychody z wynajmu	55 617,82	0,35%
708	Projekt EwasteR	17 815,00	0,11%
709	Twinning Macedonia	4 207 835,73	26,41%
710	Przychody z tyt. Badań	927 624,21	5,82%
711	Przychody z zadań innych	214 404,07	1,35%
712	Współpraca międzynarodowa	48 212,94	0,30%
713	PFRON BEA/000026/BF/D	81 386,46	0,51%
714	Projekt Except	288 505,55	1,81%
715	Przychody z refundacji	1 359,87	0,01%
716	Projekty zewnętrzne	26 549,69	0,17%
717	Współpraca międzynarodowa	702 017,14	4,41%
718	Przychody własne	102 917,11	0,65%
719	Finansowanie projektu ZSK	6 360 661,69	39,92%

721	Projekt NQF-IN	48 149,22	0,30%
722	Projekt IMPADA	85 658,69	0,54%
724	Umowa Losy Absolwentów	317 500,22	1,99%
727	Działalność żłobka 2016	237 455,62	1,49%
728	Projekty międzynarodowe pozostałe	63 740,15	0,40%
729	Przychody ACER	97 937,40	0,61%
731	Twinning Light Macedonia	741 921,98	4,66%
736	Projekt Cross Cut	12 090,27	0,08%
	Suma	15 935 261,83	100,00%

Pozostałe przychody operacyjne w 2016 r.

	Nazwa konta	Obroty Ma	Struktura przychodów
764-1	Rozwiązanie rezerw-amortyzacyjnych	100 235,16	20,53%
764-2	Korekta VAT proporcjonalnego	6 068,88	1,24%
764-3	Upusty, odszkodowania, rezygn.	3 368,67	0,69%
764-6	Należności od US 0,3%	2 545,00	0,52%
764-8	Odsprzedaż wyposażenia	81,30	0,02%
764-9	Rozwiązanie rezerwy na koszty	150 549,04	30,83%
764-11	Różnice z zaokr. i inne	0,45	0,00%
764-12	Zwrot nadpłaconych składek ZUS	10 312,20	2,11%
764-13	Rozl.amort.projekty POKL	213 266,84	43,68%
764-15	Przychód z wyceny publ. własn.	1 835,00	0,38%
	Suma	488 262,54	100%

Przychody działalności operacyjnej w 2017 r.

	Nazwa konta	Saldo Ma	Struktura przychodów
701	Przychody dz. Statutowej	611 930,00	2,62%
702	Przychody dz. Ogólnej	5 927,18	0,03%
704	Przychody działalności wydawniczej	13 741,86	0,06%
705	Projekty Erasmus Plus	49 833,48	0,21%
706	Projekty NCN	444 442,27	1,90%
707	Przychody z wynajmu	200 965,00	0,86%
708	Projekt EwasteR	11 379,46	0,05%
709	Twinning Macedonia	3 220 304,75	13,78%
710	Przychody z tyt. badań	968 060,22	4,14%
711	Przychody z zadań innych	10 214,00	0,04%
712	Współpraca międzynarodowa	4 665,75	0,02%
713	PFRON BEA/000026/BF/D	372 959,03	1,60%
714	Projekt Except	223 542,73	0,96%

715	Przychody z refundacji	982,72	0,00%
716	Projekty zewnętrzne	8 947,94	0,04%
717	Współpraca międzynarodowa/UE	843 158,73	3,61%
718	Przychody własne	53 922,71	0,23%
719	Finansowanie projektu ZSK	15 192 351,29	65,01%
721	Projekt NQF-IN	50 844,16	0,22%
724	Umowa Losy Absolwentów	487 666,70	2,09%
727	Działalność żłobka 2016	75 938,19	0,32%
729	Przychody ACER	236 071,84	1,01%
731	Twinning Light Macedonia	260 742,37	1,12%
736	Projekt Cross Cut	19 815,06	0,08%
	Suma	23 368 407,44	100,00%

Pozostałe przychody operacyjne w 2017 r.

	Nazwa konta	Obroty Ma	Struktura przychodów
764-1	Rozwiązanie rezerwy-amortyzacyjnej	100 235,16	12,29%
764-3	Upusty, odszkodowania, rezygn.	8 367,76	1,03%
764-6	Należności od US 0,3%	3 045,00	0,37%
764-9	Rozwiązanie rezerwy na koszty	453 466,81	55,61%
764-12	Zwrot nadpłaconych składek ZUS	5 363,49	0,66%
764-13	Rozl.amort.projekty POKL	243 600,84	29,87%
764-14	Pozostałe przychody	180,00	0,02%
764-15	Przychód z wyceny publ. własn.	1 150,00	0,14%
	Suma	815 409,06	100%

Przychody działalności operacyjnej w 2018 r.

	Nazwa konta	Saldo Ma	Struktura przychodów
701	Przychody dz. Statutowej	562 280,00	1,39%
704	Przychody działalności wydawniczej	14 059,18	0,03%
705	Projekty Erasmus Plus	262 083,81	0,65%
706	Projekty NCN	133 695,73	0,33%
707	Przychody z wynajmu	170 642,26	0,42%
708	Projekt EwasteR	23 123,70	0,06%
710	Przychody z tyt. badań	3 549 884,68	8,75%
711	Przychody z zadań innych	45 586,81	0,11%
712	Współpraca międzynarodowa	66 987,33	0,17%
713	PFRON BEA/000026/BF/D	10 889,31	0,03%
714	Projekt Except	224 897,24	0,55%
715	Przychody z refundacji	1 867,84	0,00%
716	Projekty zewnętrzne	72 046,75	0,18%

717	Współpraca międzynarodowa/UE	801 566,15	1,98%
718	Przychody własne	22 029,35	0,05%
719	Finansowanie projektu ZSK	15 277 828,18	37,66%
720	Finansowanie projektu ZSK2	10 474 779,26	25,82%
721	Projekt NQF-IN	223 540,51	0,55%
722	Projekt IMPADA	64 112,08	0,16%
723	Dotacja rozwojowa POWER ZRK	2 780 862,72	6,85%
724	Umowa Losy Absolwentów	414 354,29	1,02%
725	Finansowanie projektu ZSK3	4 115 092,90	10,14%
726	Finansowanie projektu OZP	1 194 881,66	2,95%
736	Projekt Cross Cut	62 973,69	0,16%
	Suma	40 570 065,43	100%

Pozostałe przychody operacyjne w 2018 r.

	Nazwa konta	Obroty MA	Struktura przychodów
764-1	Rozwiązanie rezerwy-amortyzacyjnej	100 235,16	7,17%
764-2	Korekta VAT proporcjonalnego	11 436,93	0,82%
764-3	Upusty, odszkodowania, kary umowne	23 490,64	1,68%
764-6	Należności od US 0,3%	5 004,00	0,36%
764-8	Odsprzedaż wyposażenia	406,50	0,03%
764-9	Rozwiązanie rezerwy na koszty	188 335,51	13,46%
764-12	Zwrot nadpłaconych składek ZUS	5 101,53	0,36%
764-13	Rozl.amort.projekty POKL	1 023 189,10	73,15%
764-14	Pozostałe przychody	30 302,37	2,17%
764-15	Przychód z wyceny publ. własn.	1 015,00	0,07%
764-16	Rozliczenie amortyzacji IBE	10 234,83	0,73%
	Suma	1 398 751,57	100%

Analiza wybranych kosztów.

Analizy wybranych kosztów w latach 2016-2018 dokonano na podstawie zapisów księgowych konta 501 (działalność naukowo-badawcza) i 502 (działalność pomocnicza). Dobór próby do kontroli przeprowadzono w sposób losowy za pomocą funkcji los w programie Excel Microsoft Office. Z każdego kontrolowanego roku wylosowano po 60 dokumentów księgowych, tj. po 30 z konta 501 i 502. Łącznie sprawdzono 180 pozycji dokumentów księgowych. Do dokumentu nr DP 529 z zapisów na kocie 502 w 2016 r. poproszono o mailowe wyjaśnienie przyczyn naliczania amortyzacji w grupie 0 KŚT. Inne wątpliwości były ustnie wyjaśniane przez pracowników IBE na bieżąco.

W wyniku kontroli stwierdzono, że dokumenty księgowe objęte kontrolą zawierały właściwy opis merytoryczny z pełną dekreacją oraz były ewidencjonowane zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U. 2019 r. poz. 351) oraz załącznikiem nr 1 do Zarządzenia 38 Dyrektora IBE z dn. 19 grudnia 2009 r. *Dokumentacja Zasad Rachunkowości Instytutu Badań Edukacyjnych.*

Ustalono, że IBE posiada dowody księgowe potwierdzające poniesione wydatki i koszty. Dokumenty mają odzwierciedlenie w księgach rachunkowych i w dowodach zapłaty.

B. Kontrole i audyty przeprowadzone w Instytucie.

W latach 2016 - 2018 w Instytucie przeprowadzone zostały niżej wymienione kontrole.

Rok	Podmiot kontrolujący	Tematyka kontroli
2016	MEN	Działalność finansowa, jakość pracy IBE, jakość zarządzania
	Archiwum Akt Nowych	Przestrzeganie przepisów o narodowym zasobie archiwalnym i archiwizacji w IBE
	Urząd Kontroli Skarbowej	Audyt Projektu "Pilotaż KRK"
	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy	Kontrola ppoż. budynku przy Górczewskiej 8
	MEN	Kontrola projektu Zintegrowany System Kwalifikacji 1 (ZSK1)
	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Kontrola prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest IBE oraz zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego; ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu; prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe; wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych dla celów ubezpieczeń społecznych.
2017	MEN	Sprawdzenie prawidłowości realizacji zadań obronnych i kryzysowych.
	MEN	Kontrola projektu "Monitorowanie losów absolwentów"
2018	MEN	Kontrola projektu Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)
	MEN	Kontrola projektu Zintegrowana Strategia Kwalifikacji 1 (ZSK1)
	MEN	Kontrola projektu Zintegrowana Strategia Kwalifikacji (ZSK2)
	MEN	Kontrola projektu Zintegrowana Strategia Kwalifikacji (ZSK3)
	MEN	Kontrola projektu "Monitorowanie losów absolwentów"

W wystąpieniu pokontrolnym z kontroli MEN, przeprowadzonej w IBE w 2016 r., sformułowano zalecenie pokontrolne obligujące jednostkę do stosowania przepisu art. 47 ust. 5 ustawy z 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, zgodnie z którym

pracownika naukowego w okresie trwania stosunku pracy obowiązuje zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Instytutu, określony w odrębnej umowie. W odpowiedzi na zalecenie, dyrektor Instytutu w piśmie z 22 grudnia 2016 r. (znak: SEKR.67.0770.2.2016ZS.1967) poinformował, że z dniem 2 stycznia 2017 r. będą zawierane odrębne umowy z pracownikami naukowymi IBE w formie pisemnej, dotyczące zakazu konkurencji. Podczas niniejszej kontroli stwierdzono realizację zalecenia.

Stosownie do zaleceń z ww. kontroli przeprowadzonej przez MEN, dotyczącej lat 2014 i 2015, do *Regulaminu Organizacyjnego* zostały wprowadzone zapisy dotyczące zakresu zadań i odpowiedzialności osób zajmujących poszczególne stanowiska/funkcje. Ogólne zapisy dotyczące zastępców dyrektora, zawarte w ww. dokumencie, zostały uszczegółowione w pełnomocnictwach dyrektora Instytutu.

W wyniku kontroli przeprowadzonych przez MEN dotyczących projektów pozakonkursowych z POWER-a, nie stwierdzono nieprawidłowości czy uchybień. W ramach kontroli zbadano celowość wydatkowania środków finansowych poniesionych i rozliczonych w ramach projektów pozakonkursowych z POWER-a⁴ oraz zgodność realizacji projektu z zawartą umową. Kontrolą zostały objęte księgi rachunkowe w części dotyczącej ewidencji operacji finansowych związanych z realizacją projektów, wraz z dowodami księgowymi stanowiącymi podstawę dokonania zapisów księgowych.

Kontrola przeprowadzona przez ZUS obejmowała prawidłowość i rzetelność obliczania składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych składek, do pobierania których zobowiązany jest IBE oraz zgłaszanie ich do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Celem kontroli było także ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu. Ponadto, badana była prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe oraz wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie przez IBE danych dla celów ubezpieczeń społecznych. W wyniku przeprowadzonej kontroli wydano zalecenia pokontrolne, których wypełnieniem było złożenie przez IBE korekt deklaracji do ZUS oraz dokonanie prawidłowych naliczeń składek na fundusz ubezpieczeń społecznych (FUS).

Przeprowadzona przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy kontrola przeciwpożarowa budynku IBE przy ulicy Górczewskiej 8 w Warszawie wskazała na potrzebę dostosowania rozmieszczenia sprzętu gaśniczego zgodnie z zasadami wynikającymi z procedur ppoż. W grudniu 2016 r., realizując zalecenia pokontrolne KM PSP m. st. Warszawy, opracowano regulamin PPOŻ a w listopadzie 2016 r. zaktualizowano instrukcje ewakuacyjne.

Po przeprowadzonej przez Archiwum Akt Nowych kontroli przestrzegania przepisów o narodowym zasobie archiwalnym i archiwizacji, wydano zalecenie dotyczące poprawności archiwizacji dokumentacji w Instytucie. Zalecenie zrealizowano.

Celem wykonania zaleceń pokontrolnych, poprawy jakości zarządzania oraz poprawy warunków pracy w Instytucie w zakresie zaciągania i rozliczania zobowiązań finansowych, zgodnie z deklaracją, na bieżąco wprowadzano poprawki do procedur (Zarządzenie nr 11 z dnia 13.07.2016 r. oraz Zarządzenie nr 2 z dnia 09.04.2018 r. w sprawie wprowadzenia zmian w procedurze zaciągania i rozliczania zobowiązań finansowych w IBE).

⁴ Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Badanie sprawozdań finansowych IBE.

Podmioty badające sprawozdania finansowe IBE, zgodnie z art. 66 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*, zostały wskazane przez Ministra nadzorującego Instytut, po przeprowadzonym uprzednio zamówieniu, o którym mowa w art. 4 ust. 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. *Prawo zamówień publicznych*⁵.

W maju i czerwcu 2017 r., Kancelaria Biegłych Rewidentów Audytor sp. z o.o.⁶ zbadła sprawozdanie finansowe IBE za rok 2016. W kwietniu i maju 2018 r. audytowane było sprawozdanie finansowe Instytutu za rok 2017 przez Biuro Biegłych Rewidentów Eko-Bilans sp. z o.o.⁷, sprawozdanie finansowe Instytutu za rok 2018 audytowane było również przez ww. Biuro. W badanych sprawozdaniach finansowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sprawozdania finansowe IBE, zgodnie z art. 18 ust. 13 uib, za lata 2016 r., 2017, 2018 były zatwierdzone przez Ministra Edukacji Narodowej odpowiednio: 26 lipca 2017 r., 25 czerwca 2018 r. 24 czerwca 2019 r.

Organizacja i jakość pracy oraz jakość zarządzania Instytutem.

A. Działalność Instytutu.

Zgodnie z art. 2 ust.1 ustawy o instytutach badawczych do podstawowej działalności instytutu należy:

- 1) prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych;
- 2) przystosowanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki;
- 3) wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

Dokumentami, które określają zakres działalności Instytutu w okresie objętym kontrolą są: *Plan zadaniowy IBE na rok 2016, Kierunkowy plan badań naukowych i prac rozwojowych na rok 2017 i na 2018 rok oraz Sprawozdanie z działań Instytutu Badań Edukacyjnych za rok 2016, 2017 i 2018*. Dokumenty te, na podstawie art. 29 ust. 2 pkt. 5 uib, podlegają zaopiniowaniu przez Radę Naukową Instytutu.

Przedłożone podczas kontroli wyciągi z protokołów, dokumentujących przebieg posiedzeń Rady Naukowej wraz z uchwałami (Uchwała nr 3/2016 z 18.03.2016 r.; Uchwała nr 4/2017 z 07.04.2017 r., Uchwała nr 4/2018 z 09.03.2018 r.), potwierdzają spełnienie powyższego wymogu.

Instytut realizuje zadania badawcze, finansowane, zarówno z dotacji przyznawanych przez MNiSW, jak również na podstawie odrębnych umów zawieranych w szczególności z MEN.

W okresie objętym kontrolą Instytut prowadził⁸:

1. W ramach działań finansowanych z dotacji/subwencji podmiotowej na podtrzymanie potencjału badawczego:
 - analizy danych badań K3 (Kompetencje trzecioklasistów w zakresie umiejętności z języka polskiego, matematyki i przyrody) i K5 (Kompetencje piątoklasistów w zakresie umiejętności z języka polskiego, matematyki i przyrody); analizy

⁵ tj. z dnia 26 listopada 2015 r. (Dz.U. 2015 r. poz. 2164) oraz tj. z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. 2017 r. poz. 1579);

⁶ KRS: 0000174219, NIP: 6770051999, REGON: 350176469;

⁷ KRS: 0000203963, NIP: 7250005367, REGON: 470041510.

⁸ na podstawie informacji ze sprawozdań z działań Instytutu Badań Edukacyjnych za lata 2016-2018;

- danych z badań międzynarodowych: TIMSS⁹ i PISA¹⁰ oraz pogłębione analizy z badań realizowanych w ramach projektu *Entuzjaści Edukacji* z tematyki finansowania edukacji, zapewniania jakości w edukacji, nierówności edukacyjnych i aspektów mobilności przestrzennej oraz uwarunkowań osiągnięć szkolnych i metodologii *standards setting*; przygotowanie projektu pn.: *Funkcje fonologiczne i wybrane funkcje wykonawcze a nabywania komunikacji pisemnej przez dzieci na etapie edukacji wczesnoszkolnej; rozpoczęcie II etapu projektu przesiewowego nt. rozwoju mowy dzieci w wieku od 2 do 3 lat; prace nad II częścią podręcznika do Standaryzacji Narzędzi do Oceny Wypowiedzi*¹¹;
- pogłębione analizy z badań międzynarodowych: TIMSS, PISA, TALIS¹², PIRLS¹³, na podstawie których wspólnie z FRSE¹⁴ przygotowano *model kompetencyjny nauczyciela*¹⁵; kontynuacja badań przesiewowych dotyczących rozwoju mowy u dzieci w wieku od 2 do 3 lat oraz prac nad rozwojem teorii i metodologii pomiaru edukacyjnego; kontynuacja analiz efektów edukacji, współzależności między edukacją a rynkiem pracy oraz organizacyjnych i społecznych uwarunkowań funkcjonowania oświaty i szkolnictwa wyższego¹⁶;
 - analiza uwarunkowań funkcjonowania edukacji zawodowej i wyższej (społeczne i kulturowe czynniki wpływające na model edukacji zawodowej w Polsce); analiza znaczenia wykształcenia wyższego we współczesnym świecie w obliczu ekspansji edukacyjnej (w tym udział w Interdyscyplinarnej Sieci Badawczej-zorganizowano 2 spotkania); prace badawcze i analityczne związane z opisem efektów kształcenia w szkolnictwie wyższym; analiza uwarunkowań procesów uczenia się jednostek w ramach edukacji nieformalnej i pozaformalnej; analiza rynku pod kątem popytu na wyniki działalności naukowej;
 - działania związane z realizacją projektu Twinningowego w Azerbejdżanie¹⁷.
2. Międzynarodowe projekty realizowane na podstawie umów zawartych z MEN, tj.:
- *Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów* - badanie PISA 2015 (Programme for International Student Assessment)¹⁸;
 - *Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów* - badanie PISA 2018 (Programme for International Student Assessment)¹⁹;
 - *Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów* - badanie PISA 2021 (Programme for International Student Assessment)²⁰;
 - *Międzynarodowe Badanie Wyników Nauczania Matematyki i Nauk Przyrodniczych* - badanie TIMSS 2015 (Trends in International Mathematics and

⁹Międzynarodowe Badanie Wyników Nauczania Matematyki i Nauk Przyrodniczych - badanie TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study);

¹⁰ Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów - badanie PISA (Programme for International Student Assessment);

¹¹ w 2016 r. z dotacji MNiSW;

¹² międzynarodowy program badawczy ukierunkowany na badanie środowiska uczenia się i warunków pracy nauczycieli (Teaching and Learning International Survey);

¹³ Międzynarodowe Badanie Postępów Biegłości w Czytaniu - badanie PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study);

¹⁴ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji;

¹⁵ przygotowany na potrzeby Zespołu ds. Kształcenia Nauczycieli przy MEN;

¹⁶ na podstawie informacji ze sprawozdań z działań Instytutu Badań Edukacyjnych za lata 2016-2018;

¹⁷ na podstawie raportu rocznego z wykorzystania w 2018 r. środków finansowych przyznanych na cele określone w art. 18 ust.1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki oraz informacji z IBE z dnia 27.01.2020 r.;

¹⁸ Umowa MEN/2014/DAP/1677 (czas trwania od 2014r. do 2017 r.);

¹⁹ Umowa MEN/2016/DSWM/742 (czas trwania od 2016r. do 2020 r.);

²⁰ Umowa MEN/2018/DPPI/1606 (czas trwania od 2018r. do 2023 r.);

- Science Study)²¹;
- *Międzynarodowe Badanie Wyników Nauczania Matematyki i Nauk Przyrodniczych* - badanie TIMSS 2019 (Trends in International Mathematics and Science Study)²²;
 - *Międzynarodowe Badanie Postępów Biegłości w Czytaniu* - badanie PIRLS 2021 (Progress in International Reading Literacy Study)²³;
 - *Międzynarodowe Badanie Postępów Biegłości w Czytaniu* - badanie PIRLS 2016 (Progress in International Reading Literacy Study)²⁴;
 - przygotowanie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej drugiego cyklu Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych PIAAC²⁵.
3. Sześć projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w zakresie właściwości ministra ds. oświaty i wychowania dotyczących:
 - monitorowania losów edukacyjno-zawodowych absolwentów i młodych dorosłych²⁶;
 - opracowania i upowszechniania narzędzi diagnostycznych do oceny zdolności poznawczych dzieci i młodzieży²⁷;
 - prowadzenia i rozwoju Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji (ZRK)²⁸;
 - włączenia kwalifikacji innowacyjnych i potrzebnych społecznie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK) oraz ograniczenie barier w rozwoju ZSK przez wspieranie interesariuszy na poziomie krajowym i regionalnym²⁹;
 - wspierania realizacji I³⁰ i II³¹ etapu wdrażania ZSK na poziomie administracji centralnej oraz instytucji nadających kwalifikacje i zapewniających jakość nadawania kwalifikacji.
 4. Dziewięć projektów finansowanych z Programu Horyzont 2020 i Erasmus Plus do 2017 r. i 7 projektów w 2018 r.
 5. Sześć projektów naukowych finansowanych w ramach grantów Narodowego Centrum Nauki, w tym 5 projektów rozpoczętych przed lub w 2016 r.

IBE na podstawie umów zawartych z MEN realizowało projekty mające na celu:

- doskonalenie systemu monitorowania jakości edukacji, wsparcie reformy systemu oświaty na Ukrainie, cz. 2³²;
- ocenę efektów działań realizowanych przez szkoły w ramach Rządowego Programu Rozwijania Szkolnej Infrastruktury oraz Kompetencji Uczniów i Nauczycieli w zakresie Technologii Informacyjno-komunikacyjnych na lata 2017-2019 – *Aktywna tablica* (ewaluacja okresowa)³³;

²¹ Umowa MEN/2014/DAP/1047 (czas trwania od 2014r. do 2016 r.);

²² Umowa MEN/2017/DPPI/2077 (czas trwania od 2017r. do 2020 r.);

²³ Umowa MEN/2018/DPPI/1626 (czas trwania od 2018r. do 2022 r.)

²⁴ Umowa MEN/2014/DAP/1046 (czas trwania od 2014r. do 2016 r.)

²⁵ Umowa MEN/2018/DPPI/1605 (czas trwania od 2018r. do 2018 r.)

²⁶ UDA-POWER.02.15.00-00-0004/16-00.

²⁷ UDA-POWER.02.10.00-00-9002/17-00 i UDA-POWER.02.10.00-00-9002/17-01;

²⁸ UDA-POWER.02.11.00-00-0001/17 i UDA-POWER.02.11.00-00-0001/18,

²⁹ UDA-POWER.02.13.00-00-0001/17-00;

³⁰ UDA-POWER.02.13.00-00-0001/16-01, UDA-POWER.02.13.00-00-0001/18-01, UDA-POWER.02.13.00-00-0001/18-02;

³¹ UDA-POWER.02.13.00-00-0001/18-01 i UDA-POWER.02.13.00-00-0001/18-02;

³² Umowa MEN/2016/DSWM/1215;

³³ Umowa MEN/DPPI/1603/2018;

- organizację szkoleń pn.: *Włączenie kwalifikacji rynkowych do ZSK*³⁴;
- zapewnienie nieprzerwanego funkcjonowania ZRK od 1 stycznia 2018 r. (działania organizacyjno-techniczne)³⁵;
- opracowanie Zintegrowanej Strategii Umiejętności (ZSU) w części ogólnej³⁶;
- analizę ankiet dotyczących badania kosztochłonności w poszczególnych zawodach³⁷.

W ramach statutowej działalności, w Instytucie prowadzone są badania podstawowe podejmowane w celu zdobywania nowej wiedzy (np.: granty NCN czy Horyzont 2020) i badania stosowane (aplikacyjne/wdrożeniowe), którymi są prace badawcze zorientowane na zastosowanie produktów/rezultatów w praktyce (np.: badania związane z Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji, projekt pn.: *Opracowanie i upowszechnienie narzędzi diagnostycznych do oceny zdolności poznawczych dzieci i młodzieży*" lub projekt pn.: *Badanie losów absolwentów*).

W 2018 r kontynuowano prowadzenie bazy danych o nazwie *Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)*, jako jednej z kluczowych narzędzi ZSK. Jest to publiczna baza danych gromadząca kwalifikacje włączone do ZSK - zarówno te nadawane w obszarach oświaty i szkolnictwa wyższego, jak i kwalifikacje uregulowane i rynkowe. Zawiera informacje o instytucjach, które te kwalifikacje nadają. W ramach projektu utrzymywana jest biblioteka, gromadząca zbiór publikacji zagranicznych, związanych z tematyką Europejskiej Ramy Kwalifikacji oraz publikacji krajowych związanych z tematyką realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych projektu pn.: *Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie*. Instytut bierze udział w badaniach na rzecz opracowania produktów, procesów i usług lub wprowadzania do nich znaczących ulepszeń, tzw. badaniach przemysłowych (ZRK).

Kluczowe efekty projektu pn.: *Wspieranie realizacji I etapu wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na poziomie administracji centralnej oraz instytucji nadających kwalifikacje i zapewniających jakość nadawanych kwalifikacji (ZSK1)*³⁸ osiągnięte do 31.12.2018 r. to:

- 1) 41 kwalifikacji cząstkowych spoza systemu oświaty i szkolnictwa wyższego wpisanych do ZRK;
- 2) 140 opisów kwalifikacji nadawanych poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego;
- 3) 16 gotowych procedur dla podmiotów ustanawiających kwalifikacje dotyczących współpracy między podmiotem prowadzącym ZRK, ministrem koordynatorem oraz ministrami właściwymi, a także innymi podmiotami w zakresie ustanawiania kwalifikacji;
- 4) 43 zrealizowanych seminariów na potrzeby kadr ministerstw i jednostek samorządu terytorialnego;
- 5) 5 opracowanych Sektorowych Ram Kwalifikacji – SRK (budownictwo, handel, moda, usługi rozwojowe, zdrowie publiczne);
- 6) funkcjonujący portal ZSK (<https://www.kwalifikacje.gov.pl/>);

³⁴ Umowa MEN/2016/DSWM/494;

³⁵ Umowa MEN/2017/DSWM/1432;

³⁶ Umowa MEN/2018/DSKKZ/5;

³⁷ Umowa MEN/2018/DWST/1142;

³⁸ UDA-POWR.02.13.00-00-0001/16-00

- 7) baza on-line dobrych praktyk w zakresie walidacji efektów uczenia się i zapewniania jakości procesu nadawania kwalifikacji, (<https://walidacja.ibe.edu.pl/dobrepraktyki/index.php/o-bazie>).

Kontrolą objęto również realizację zawartych z MEN umów na udział Instytutu w badaniach międzynarodowych. Stwierdzono, że badania realizowane są zgodnie z zawartymi umowami. Upowszechniano informacje o badaniach i ich efektach, zarówno częściowych, jak i końcowych, jednak interesariuszom nie wskazywano wystarczająco przydatności i celowości badań.

W ramach realizowanych projektów, przedstawiciele IBE uczestniczyli w spotkaniach i konferencjach zagranicznych, mających wpływ na jakość pracy badawczej i zakres współpracy z MEN. Z odbytych spotkań i konferencji sporządzano sprawozdania, zawierające min. kwestie omawiane na spotkaniach oraz zobowiązania strony polskiej w zakresie omawianych zagadnień. Przedłożone kontrolerom sprawozdania³⁹ nie mają spójnej formy, poziom przekazywanych informacji jest na różnym stopniu szczegółowości omawianych zagadnień, komunikatywność niektórych sprawozdań ograniczona jest poprzez posługiwanie się zbyt naukowym językiem.

Kosztorysy realizowanych badań były najczęściej przygotowywane na podstawie stawek jednostkowych przyjętych przez Instytut w poprzednio realizowanych badaniach. Nie wszystkie kosztorysy zawierały koszty dotyczące upowszechniania wyników danego badania (np. umowa na realizację badania TIMSS 2019).

Z analizy dokumentów dotyczących prowadzonych przez IBE badań edukacyjnych wynika, że są one finansowane głównie przez Ministra Edukacji Narodowej.

Instytut Badań Edukacyjnych nie prowadził w latach 2016-2018 studiów doktoranckich ani podyplomowych. W okresie objętym kontrolą prowadzono szkolenia z następujących obszarów:

- diagnozy funkcjonowania poznawczego oraz rozwoju umiejętności czytania i pisanie dla pracowników warszawskich poradni (cykl 7 szkoleń dla pracowników 27 warszawskich poradni psychologiczno-pedagogicznych);
- ucznia z dysleksją i specyficznymi zaburzeniami językowymi (metody diagnozy ryzyka dysleksji: przesiewowe metody dla nauczycieli i metody specjalistyczne dla poradni psychologiczno-pedagogicznych);
- terapii dysleksji u dzieci z deficytami fonologicznymi;
- stosowania Testu Rozwoju Językowego TRJ (posługiwanie się testem: przeprowadzenie badania, obliczanie i interpretacja wyników);
- Testu Rozwoju Językowego IBE, Baterii Testów Fonologicznych IBE oraz terapii dysleksji u dzieci z deficytem fonologicznym (posługiwanie się testem, przeprowadzania badania, obliczania i interpretacji jego wyników);
- SLI-specyficznych zaburzeń językowych (badania przesiewowe w szkole z zastosowaniem skali Język i komunikacja, zasady pracy z uczniem z SLI-dostosowanie metod pracy);
- stosowania Baterii Testów Czytania BTCZ IBE (posługiwanie się testem: przeprowadzenie badania, obliczanie i interpretacja wyników).

³⁹ Sprawozdania ze spotkań koordynatorów krajowych w badaniach: PISA 2018 (listopad 2018 r.- Madryt, listopad 2017 r.- Bruksela, styczeń 2018 r.- Malta); TIMSS 2019 (listopad 2017 r.- Melbourne, sierpień 2018 r.- Hamburg); PIAAC (listopad 2018 r. Rzym); PIRLS 2016 (luty, marzec 2016r.-Hongkong); posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego IEA w październiku 2017 r. w Budapeszcie i konferencja ICERI w listopadzie 2018 r. w Seville;

W 2016 r. przeprowadzonych zostało 27 szkoleń, w 2017 r. pracownicy Instytutu przeprowadzili 14 szkoleń, a w 2018 r. zrealizowano 2 szkolenia. Instytut prowadził elektroniczny rejestr wydanych po szkoleniach zaświadczeń, który jest zlokalizowany na serwerze wewnętrznym w tzw. *chmurze*.

Instytut od 2016 r. pełni w Polsce rolę partnera sieci danych i ekspertyz ReferNet⁴⁰.

IBE jest wydawcą dwóch kwartalników: *Edukacja* oraz *Edukacja Biologiczna i Środowiskowa*, poświęconych popularyzacji informacji naukowych.

Na łamach kwartalnika naukowego *Edukacja* (ISSN: 0239-6858, e-ISSN: 2449-8998)⁴¹, omawiane są zagadnienia szeroko rozumianej edukacji w ujęciu różnych dyscyplin nauki, w szczególności pedagogiki, socjologii, psychologii, ekonomii, prawa. Ważne miejsce w kwartalniku zajmują problemy dydaktyki przedmiotów szkolnych. W 2017 r. *Edukacja* została wpisana na listę C Wykazu czasopism punktowanych, prowadzonego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego z liczbą 12 punktów⁴². *Edukacja* jest obecna w elektronicznych bazach czasopism, takich jak ERIH Plus, EBSCO, Central and Eastern European Online Library, The Central European Journal of Social Sciences, Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa oraz na portalach społeczności akademickiej: Academia.edu, Google Scholar. Czasopismo jest prowadzone zgodnie z zasadami otwartego dostępu (licencja CC BY)⁴³.

Kwartalnik naukowy *Edukacja Biologiczna i Środowiskowa* (ISSN 1643-8779) jest adresowany przede wszystkim do nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, ale również do uczniów i studentów, którzy pragną rozszerzyć swoją wiedzę oraz naukowców zaangażowanych w ulepszanie dydaktyki przedmiotów przyrodniczych w szkole. Kwartalnik jest publikowany w wolnym dostępie (Open Access), każdy numer i artykuł jest dostępny w postaci plików SWF (Flash). Wydanie dwóch anglojęzycznych numerów kwartalnika *Edukacja Biologiczna i Środowiskowa* (ISSN: 1643-8779) zostało sfinansowane w ramach umowy 861/P-DUN/2016 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

Z przekazanych przez dyrektora IBE informacji⁴⁴ wynika, że jednostka prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na wdrożenie wyników badań i zastosowanie w praktyce. W 2015 r. i w 2016 r.⁴⁵ w Instytucie realizowanych było 15 działań (projektów) badawczych o charakterze wdrożeniowym lub z elementami przystosowania do potrzeb praktyki. W 2017 r. rozpoczęto 4 nowe działania badawcze, tj. 3 projekty dotyczące problematyki ZSK i badanie międzynarodowe TIMSS 2019, czyli uruchomione działania badawcze finansowane były ze środków ministra nadzorującego Instytut i ze środków powierzonych w II osi priorytetowej PO WER Ministerstwu Edukacji Narodowej.

W 2018 r. IBE podjęło 16 działań badawczych, w tym 14 działań było przekazane do realizacji IBE przez MEN: 3 obejmowały rozpoczęcie nowych badań międzynarodowych (PISA 2021, PIRLS 2021, PIACC), 9 projektów dotyczyło zagadnień ZSK, jedno działanie dotyczyło programu rządowego *Aktywna Tablica* i jedno badanie obejmowało opracowanie i upowszechnianie narzędzi diagnostycznych do oceny

⁴⁰ koordynowanej przez Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia i Szkolenia Zawodowego (CEDEFOP) zajmujące się zagadnieniami kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rynku pracy w poszczególnych krajach Unii Europejskiej;

⁴¹ ukazuje się nieprzerwanie od 1983 r.;

⁴² Czasopismo ukazuje się cztery razy w roku: 31 marca, 30 czerwca, 30 września i 31 grudnia.

⁴³ Użytkownicy mogą czytać, pobierać, kopiować, rozpowszechniać, drukować, wyszukiwać lub podawać źródło pełnych tekstów artykułów opublikowanych na stronie *EDUKACJI* bez uprzedniej zgody wydawcy lub autora.

⁴⁴ załącznik nr 4 do pisma z 10.12.2019 r.;

⁴⁵ projekty rozpoczęte do realizacji w latach 2015-2016;

zdolności poznawczych dzieci i młodzieży.

W kontrolowanym okresie, Instytut wspierał kształcenie kadry badawczej na rzecz edukacji poprzez wdrożenie komponentów metodologicznych do studiów doktoranckich prowadzonych przez polskie uczelnie⁴⁶. IBE, od stycznia 2018 r., wspierało ekspercko MEN w opracowaniu Zintegrowanej Strategii Umiejętności, mającej na celu zapewnienie krajom i gospodarkom strategiczne podejście do budowania, utrzymywania i wykorzystywania swojego kapitału ludzkiego, celem zwiększenia zatrudnienia, wzrostu gospodarczego oraz promowania włączenia społecznego. Pracownicy IBE należeli do zespołu do spraw opracowania modelu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przeprowadzili badanie ewaluacyjne pn.: *Ocena efektów działań realizowanych przez szkoły w ramach Rządowego Programu Rozwijania Szkolnej Infrastruktury oraz Kompetencji Uczniów i Nauczycieli w zakresie Technologii Informacyjno-komunikacyjnych na lata 2017-2019 - Aktywna tablica*.

B. Organizacja Instytutu.

Zgodnie z art. 6 ust.2 uib, Instytut działa na podstawie statutu, uchwalanego przez Radę Naukową jednostki i zatwierdzanego przez ministra nadzorującego.

W okresie objętym kontrolą organizację IBE określały poniższe regulacje:

- a) *Statut Instytutu Badań Edukacyjnych*, zatwierdzony zarządzeniem nr 7 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie zatwierdzenia statutu Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie,
- b) *Statut Instytutu Badań Edukacyjnych*, zatwierdzony zarządzeniem nr 17 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 maja 2017 r. w sprawie zatwierdzenia statutu Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie,
- c) *Regulamin Organizacyjny Instytutu Badań Edukacyjnych*, wprowadzony zarządzeniem nr 2/2014 z dnia 4 marca 2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego ze zmianami⁴⁷,
- d) *Regulamin Organizacyjny Instytutu Badań Edukacyjnych*, wprowadzony zarządzeniem nr 2/2016 z dnia 29 marca 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego, podpisany przez Dyrektora IBE,
- e) *Regulamin Organizacyjny Instytutu Badań Edukacyjnych*, wprowadzony zarządzeniem nr 8/2017 z dnia 30.05.2017 r. w sprawie wprowadzania zmian w regulaminie organizacyjnym, podpisany przez Dyrektora IBE,
- f) *Regulamin Organizacyjny Instytutu Badań Edukacyjnych*, wprowadzony zarządzeniem nr 1/2018 z dnia 30 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego, podpisany przez Dyrektora IBE.

W zakresie objętym kontrolą, w IBE funkcjonowały nw. regulacje wewnętrzne:

1. Regulamin pracy Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie (Zarządzenie 30/2009 z 01.09.2009 r., ze zmianami, wprowadzonymi Zarządzeniem nr 20/2013 z 12.12.2013 r. i Zarządzeniem nr 8/2014 z 10.04.2014 r.);
2. Regulamin naboru pracowników na stanowiska pracy w IBE (Zarządzenie nr 23/2011 z 30.12.2011 r. i Zarządzenie nr 17/2017 z 27.10.2017 r.);
3. Regulamin wynagradzania pracowników IBE (Zarządzenie nr 8/2015 z 12.06.2015 r

⁴⁶ pismo z 30.01.2020 r.

⁴⁷ wprowadzonymi zarządzeniem Nr 27/2014 z dnia 1 grudnia 2014 r. w sprawie likwidacji Zespołu Planowania i Rozwoju i powołania Pracowni Współpracy Krajowej i Zagranicznej; zarządzeniem Nr 28/2014 z dnia 1 grudnia 2014 r., w sprawie wprowadzenia zmian do Regulaminu Organizacyjnego; zarządzeniem Nr 2/2015 z 26 lutego 2015 r. w sprawie wprowadzenia zmian do Regulaminu Organizacyjnego;

- i Zarządzenie nr 8/2015 z 12.06.2015 r.);
4. Regulamin wynagradzania pracowników IBE (Zarządzenie nr 19/2017 z 12.12.2017 r.);
 5. Procedura zaciągania i rozliczania zobowiązań finansowych w IBE (Zarządzenie nr 15/2014 z 10.09.2014 r.);
 6. Procedura zaciągania i rozliczania zobowiązań finansowych w IBE (Zarządzenie nr 11/2016 z 13.07.2016 r.);
 7. Zarządzenie nr 2/2018 z 09.04.2018 r. w sprawie wprowadzenia regulaminów i procedur zaciągania i rozliczania zobowiązań finansowych w IBE;
 8. Zarządzenie 24/2012 z 13.08.2012 r. w sprawie wprowadzenia protokołu Regulaminu Wewnętrznego Polityki Antymobbingowej w IBE;
 9. Zarządzenie nr 6/2018 z 07.08.2018 r. w sprawie powołania komisji Antymobbingowej;
 10. Zarządzenie nr 26/2014 z 03.12.2014 r. w sprawie zasad i trybu postępowania przy ustalaniu wynagrodzenia za pracę o charakterze twórczym w wynagrodzeniu przysługującym ze stosunku pracy oraz Decyzja nr 1/2017 dyrektora IBE z 31.01.2017 r. w sprawie podwyższonych kosztów uzyskania przychodu za pracę twórczą za rok 2016 i Decyzja dyrektora IBE nr 3/2018 z 16.02.2018 r. w sprawie podwyższenia kosztów uzyskania przychodu za pracę twórczą za rok 2017;
 11. Zarządzenie nr 8/2011 z 10.06.2011 r. w sprawie wprowadzenia polityki bezpieczeństwa;
 12. Zarządzenie nr 18/2014 z 10.10.2014 r. w sprawie wprowadzenia systemu motywacji pracowników naukowych;
 13. Zarządzenie nr 15/2010 w sprawie szczegółowego trybu i częstotliwości dokonywania okresowych ocen dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych IBE;
 14. Zarządzenie nr 20/2012 z 19.06.2012 r. w sprawie wprowadzenia kryteriów oceny działalności naukowej pracowników IBE oraz zasad rozliczania pracy naukowej pracowników naukowych i badawczo-technicznych w IBE ;
 15. Decyzja dyrektora IBE nr 2 z 19.01.2018 r. – powołanie Rzecznika dyscyplinarnego Instytutu Badań Edukacyjnych;
 16. Zarządzenie nr 2/2017 z 31.03.2017 r. w sprawie wprowadzenia planu działania w IBE w sytuacjach kryzysowych;
 17. Zarządzenie nr 5/2017 z 25.04.2017 r. w sprawie rozszerzenia katalogu pracowników, których obejmuje obowiązek ewidencjonowania czasu pracy;
 18. Zarządzenie nr 9/2017 z 7.06.2017 r. w sprawie uszczegółowienia zasad ewidencjonowania czasu pracy przez pracowników Instytutu.

Regulaminy organizacyjne

W *Regulaminie organizacyjnym*, wprowadzonym Zarządzeniem nr 2/2016 z dnia 29 marca 2016 r., zastąpiono stanowisko *zastępcy dyrektora ds. naukowych* stanowiskiem *zastępcy dyrektora ds. badawczych i wdrożeń* oraz dokonano zmian w zakresie liczby i zadań zespołów badawczych. Powołano 4 zakłady naukowe i 1 zakład badawczo-wdrożeniowy. Zmiany podyktowane były koniecznością zwiększenia efektywności zarządzania.

Zarządzeniem nr 8/2017 z 30 maja 2017 r. w *Regulaminie organizacyjnym* wprowadzono następujące zmiany:

- dodano stanowisko *zastępcy dyrektora ds. Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji*

nadzorującego Zakład ds. Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (zmiana wynikała z faktu powierzenia IBE zadań związanych z wdrożeniem Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji w Polsce);

- usunięto ze struktury żłobek przyzakładowy, ze względu na zakończenie finansowania jego działalności ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Nowy *Regulamin organizacyjny* wprowadzono Zarządzeniem nr 1/2018 z 30 marca 2018 r. Przywrócono stanowisko zastępcy dyrektora ds. naukowych.

W zarządzeniu tym obsługę rady naukowej powierzono sekretariatowi.

Utworzono Zespół Badań Międzynarodowych, Zespół Badań i Analiz Edukacyjnych oraz Zespół ds. Systemu Kwalifikacji, w miejsce wcześniejszych zakładów naukowych i zakładu badawczo-wdrożeniowego. W miejsce Zespołu Komunikacji Społecznej utworzono Zespół Komunikacji i Promocji o poszerzonym zakresie zadań. W miejsce Zespołu Organizacji Seminariów i Szkoleń powołany został Zespół Seminariów i Szkoleń. Zastąpiono Zespół Planowania, Analiz i Monitorowania Projektów Zespołem Zarządzania Projektami, z jednoczesnym przededefiniowaniem jego zadań. Powołano Zespół Rozwoju Projektów, którego zadaniem jest pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania działalności i rozwoju Instytutu.

Zapisy nakładające na zastępców dyrektora część uprawnień przynależnych dyrektorowi, zastąpiono zapisami o tym, że zastępcy wykonują zadania w granicach udzielonych im pełnomocnictw i przyznanych kompetencji. Utworzono samodzielne stanowisko ds. bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pełnomocnika ds. badawczych i wdrożeń.

W ww. *Regulaminie organizacyjnym* zawarto, że Zespół Komunikacji i Promocji (ZKP) wykonuje zadania związane z kształtowaniem i realizowaniem działań informacyjno-promocyjnych w Instytucie oraz działalnością wydawniczą, administrowaniem i prowadzeniem strony BIP. Do zadań tego zespołu, zgodnie z § 21 *Regulaminu organizacyjnego*, należy w szczególności:

b. dbałość o komunikację wewnętrzną;

c. zapewnienie i prowadzenie komunikacji z kluczowymi instytucjami i partnerami Instytutu oraz utrzymywanie relacji między nimi (...).

Do zadań Zespołu Rozwoju Projektów (ZRP), zgodnie z § 29 lit. a ww. *Regulaminu organizacyjnego*, należy nawiązywanie kontaktów z potencjalnymi partnerami oraz dbanie o relacje ze stałymi współpracownikami i partnerami (...) zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi. Zapisy § 29 lit. e *Regulaminu organizacyjnego* informują o realizacji zadania dotyczącego organizowania i prowadzenia komunikacji wewnętrznej w IBE w obszarze rozwijania projektów, w tym angażowania pracowników w działania z tym związane.

Dyrektor IBE wyjaśnił, że dokonywane na przestrzeni lat 2016-2018 zmiany w regulaminie organizacyjnym miały (...) umożliwić efektywniejsze działanie na rzecz realizacji celów statutowych oraz zagospodarowanie zasobów kadrowych IBE w ramach zmieniających się otoczenia i możliwości finansowych Instytutu. (...) zmiany w regulaminie, poza potrzebami wynikającymi z realizowanych projektów, są wynikiem w dużym stopniu dostosowań w strukturze zarządzania Instytutem, na które zasadniczy wpływ mają decyzje kadrowe Ministra Edukacji, który w obecnym stanie prawnym ma całkowitą dowolność w powoływaniu i odwoływaniu dyrektora i jego zastępców.

Podczas kontroli ustalono, że w IBE prowadzony jest w formie elektronicznej rejestr wydawanych pełnomocnictw. Rejestr zawiera: imię i nazwisko osoby udzielającej pełnomocnictwa, wskazana jest osoba, której udzielono pełnomocnictwo, zakres udzielonego pełnomocnictwa, datę jego wystawienia, informację o odwołaniu pełnomocnictwa. Ustalono, że nie wszystkie pozycje w rejestrze zostały wypełniane.

Zgodnie z art. 18 ust. 11 uib, plan finansowy Instytutu, obok dotacji z budżetu państwa, obejmuje przychody własne. Instytut może realizować projekty na podstawie odrębnych umów i zaplecza organizacyjno-kadrowego do ich wykonania.

Decyzja o przygotowaniu wniosku o dofinansowanie projektu/przyznanie grantu/oferty przetargowej/konkursowej lub zaangażowaniu IBE w projekt w roli partnera jest podejmowana przez Dyrektora Instytutu, po rozpatrzeniu propozycji zgłoszonej przez Zespół Rozwoju Projektów, pracowników lub w odpowiedzi na zaproszenie do współpracy złożone przez zewnętrzne instytucje. Wspólnie z Zespołem Rozwoju Projektów, dokonywany jest dobór osób przygotowujących dokumentację aplikacyjną, w tym wyłonienie osoby wiodącej – często przyszłego lidera/kierownika projektu. Wyłonienie tych osób odbywa się w *procesie konsultacji z kierownikami zespołów merytorycznych*, a ostateczną decyzję podejmuje dyrektor. Dyrektor IBE wskazał, że: *jeżeli na etapie realizacji Instytut nie dysponuje kadrami o kompetencjach potrzebnych w danym projekcie, bądź obciążenie pracowników nie pozwala na realizację nowych zadań, ogłaszana jest rekrutacja lub wybrane zadania zlecane są zewnętrznym wykonawcom*. Kierownik/lider realizowanego w ramach zespołu projektu podlega bezpośredniemu przełożonemu, co wynika z wewnętrznych regulacji jednostki⁴⁸.

Procedury zaciągania i rozliczania zobowiązań finansowych w IBE.

Zarządzeniem nr 11/2016 z 13 lipca 2016 r. w *sprawie wprowadzania zmian w procedurze zaciągania i rozliczania zobowiązań finansowych w IBE* (załącznik nr 3 - krajowa podróż służbowa, załącznik nr 4- zagraniczna podróż służbowa) wprowadzona została do regulacji wewnętrznych Instytutu baza delegacji. Baza ta jest zbiorem wniosków wyjazdowych delegowanych pracowników. Po przeglądzie bazy delegacji stwierdzono jej niekompletność, tj. braki uzasadnienia wyjazdu, niewskazanie źródła jego finansowania, a w przypadku delegacji zagranicznych, brak załączonego sprawozdania z odbytego wyjazdu.

Odpowiedzialność dyscyplinarna.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, pracownicy naukowcy i badawczo-techniczni ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną za rażące naruszenie obowiązków lub uchybienie godności pracownika nauki.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 uib, w sprawach dyscyplinarnych pracowników naukowych lub badawczo-technicznych orzeka w pierwszej instancji - komisja dyscyplinarna w instytucie w składzie trzech członków.

Według art. 55 ust.1 uib komisja dyscyplinarna, o której mowa w art. 54 ust. 1 pkt 1, pochodzi z wyboru. Tryb wyboru określa statut instytutu. Zgodnie z tym przepisem uib, w ww. *Statutach IBE* określony został tryb wyboru Komisji Dyscyplinarnej w IBE.

Dyrektor IBE zarządzeniem nr 5/2016 z dnia 29.04.2016 r., powołał Komisję Wyborczą w celu przeprowadzenia wyborów do Komisji Dyscyplinarnej. Zgodnie z informacją

⁴⁸ Informacja przekazana w toku prowadzonej kontroli, pismem z dnia 10.01.2020 r.

przekazaną przez IBE, wybory do Komisji Dyscyplinarnej odbyły się 28-29 czerwca 2016 r. (Protokół Komisji Wyborczej z wyborów do Komisji Dyscyplinarnej w IBE z 30.06.2016 r.). Komisja Dyscyplinarna w IBE została powołana Zarządzeniem nr 14/2016 z 20.08.2016 r., podpisanym przez Pana Zbigniewa Stępniewskiego, zastępcę dyrektora ds. finansowych i zarządzania.

Zgodnie z art. 56 ust. 1 uib, postępowanie dyscyplinarne komisja dyscyplinarna wszczyna na wniosek rzecznika dyscyplinarnego, który posiada ustawowo określony termin 6 miesięcy⁴⁹ na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego od dnia powzięcia przez dyrektora wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary.

Na podstawie art. 57 ust. 1 uib, rzecznika dyscyplinarnego w Instytucie powołuje rada naukowa instytutu spośród pracowników naukowych posiadających co najmniej stopień doktora habilitowanego.

Rzecznik Dyscyplinarny Instytutu Badań Edukacyjnych został powołany przez dyrektora IBE Decyzją nr 2 z dnia 19 stycznia 2018 r. o powołaniu rzecznika, czyli w sposób niezgodny z zapisem art. 57 ust. 1 uib. Jako podstawę jego powołania wskazano w decyzji § 6 ust.1 *Regulaminu organizacyjnego*, gdzie zapisano: *w przypadkach wynikających z potrzeb Instytutu, Dyrektor może czasowo powierzyć pracownikowi pełnienie obowiązków wynikających z określonego nieobsadzonego stanowiska*. Ustalono również, że osoba powołana przez dyrektora IBE na to stanowisko nie spełnia ustawowego wymogu posiadania co najmniej stopnia doktora habilitowanego. Powyższe uznano za nieprawidłowość.

Mając na uwadze art. 56 ust. 2 uib, w ocenie kontrolujących powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego w Instytucie Badań Edukacyjnych, w sposób zgodny z przepisami uib, powinno zostać przeprowadzone jak najszybciej.

Zgodnie z wyjaśnieniami IBE: *Komisja [Dyscyplinarna] nie otrzymała żadnych wniosków o wszczęcie postępowania ani sygnałów o nieprawidłowościach, które miałyby być do tego impulsem [podjęcia postępowania dyscyplinarnego i procedowania postępowania dyscyplinarnego]*.

W ocenie kontrolujących powyższe nie uzasadnia braku wypełnienia przez Instytut obowiązku właściwego powołania rzecznika dyscyplinarnego.

C. Zarządzanie działalnością Instytutu.

Za całokształt działalności Instytutu, a także za zarządzanie jego mieniem, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz statutem, odpowiedzialny jest dyrektor IBE.

Stosownie do zapisów zawartych w art. 39 ust. 1 uib, Instytut zatrudnia pracowników:

- 1) naukowych;
- 2) badawczo-technicznych;
- 3) inżynieryjno-technicznych;
- 4) administracyjno-ekonomicznych;
- 5) bibliotecznych i pracowników dokumentacji naukowej;
- 6) na stanowiskach robotniczych;
- 7) obsługi i innych.

⁴⁹ art. 56 ust 2 uib Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 6 miesięcy od dnia powzięcia, odpowiednio przez dyrektora lub ministra nadzorującego, wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary oraz po upływie 5 lat od dnia popełnienia tego czynu. Jeżeli czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia ścigania tego przestępstwa, z zastrzeżeniem ust. 3.

Poniższe zestawienie przedstawia stan i strukturę zatrudnienia w latach 2016-2018 (sporządzone na podstawie informacji przekazanej przez IBE).

stan zatrudnienia na dzień 31-12-2016	liczba pracowników	etaty
ogółem	140	120,88
pracownicy zarządzający	4	3,80
pracownicy naukowci	41	31,88
pracownicy badawczo-techniczni	3	2,50
pracownicy administracyjno-ekonomiczni	14	12,30
pracownicy biblioteczni i dokumentacji naukowej	1	1,00
pracownicy obsługi i inni	76	69,40
stan zatrudnienia na dzień 31-12-2017	liczba pracowników	etaty
ogółem	145	132,13
pracownicy zarządzający	5	4,80
pracownicy naukowci	30	22,23
pracownicy badawczo-techniczni	0	0
pracownicy administracyjno-ekonomiczni	15	13,30
pracownicy biblioteczni i dokumentacji naukowej	1	1,00
pracownicy obsługi i inni	94	90,80
stan zatrudnienia na dzień 31-12-2018	liczba pracowników	etaty
ogółem	258	250,20
pracownicy zarządzający	5	5,00
pracownicy naukowci	19	16,85
pracownicy badawczo-techniczni	6	6,00
pracownicy administracyjno-ekonomiczni	9	9,00
pracownicy biblioteczni i dokumentacji naukowej	1	1,00
pracownicy obsługi i inni	218	212,35

W 2016 r., na stanowiskach naukowych zatrudnionych było 41 osób (31,88 etatu), co stanowiło 29,3% wszystkich zatrudnionych w IBE, w tym:

- na stanowisku profesora zwyczajnego 2 osoby,
- na stanowisku profesora nadzwyczajnego 8 osób,
- na stanowisku adiunkta 16 osób,
- na stanowisku asystenta 15 osób.

Na stanowiskach badawczo-technicznych zatrudnione były 3 osoby (2,14%). Na stanowiskach administracyjno-ekonomicznych 14 osób (10%). Pracownik biblioteczny był jeden (0,71%). Pracowników obsługi było 76 (54,29%).

W 2017 r., na stanowiskach naukowych zatrudnionych było 30 osób (22,23 etatu), co stanowiło 20,69% wszystkich zatrudnionych w IBE, w tym:

- na stanowisku profesora zwyczajnego 2 osoby,
- na stanowisku profesora nadzwyczajnego 4 osoby,
- na stanowisku adiunkta 14 osób,
- na stanowisku asystenta 10 osób.

Nikt nie był zatrudniony na stanowisku badawczo-technicznym. Na stanowiskach administracyjno-ekonomicznych było zatrudnionych 15 osób (10,34%).

W 2017 r. i 2018 r. pracownik biblioteczny był zatrudniony na pełen etat.

W 2017 r. o 18 osób, w porównaniu z 2016 r., zwiększyła się liczba pracowników obsługi, stanowili oni 64,83% wszystkich zatrudnionych. W 2017 r., zwiększyła się liczba pracowników zarządzających (o 1 etat,) przy porównywalnej liczbie pracowników Instytutu w tych latach i przy nieznacznie zwiększonej liczbie etatów.

W 2018 r., na stanowiskach naukowych zatrudnionych było 19 osób (16,85 etatu), co stanowiło 7,36% wszystkich zatrudnionych w IBE, w tym:

- na stanowisku profesora zwyczajnego 2 osoby,
- na stanowisku profesora nadzwyczajnego 3 osoby,
- na stanowisku adiunkta 8 osób,
- na stanowisku asystenta 6 osób.

Na stanowiskach badawczo-technicznych zatrudnionych było 6 osób (2,33%).

Do 218 osób wzrosła liczba obsługi, co stanowiło 84,5% wszystkich zatrudnionych w Instytucie pracowników.

W okresie objętym kontrolą, rosnąca liczba pracowników obsługi wynikała głównie z realizacji projektów współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach POWER⁵⁰, w szczególności prowadzenia Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji (ZRK), stanowiącego element portalu ZSK, m.in. do zapewnienia łączności systemu ZRK z systemami poszczególnych resortów, dokonywania wpisów dotyczących ustanowionych kwalifikacji na podstawie decyzji właściwego ministra.

Z przekazanych przez dyrektora Instytutu informacji wynika, że istnieje korelacja zasobów kadrowych Instytutu z realizowanymi projektami o charakterze wdrożeniowym, co ma odzwierciedlenie w stanie zatrudnienia jednostki na przełomie lat 2016-2018. I tak, w 2016 r. Instytut zatrudniał łącznie 140 pracowników, w wymiarze 120,88 etatów, z czego 64,5 to etaty w ramach projektów współfinansowanych ze środków europejskich w ramach POWER (w tym 61 etatów w ramach Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji).

W 2018 r. w IBE zatrudnionych było 258 osób na 250,20 etatach, w tym 204,45 etaty były finansowane ze środków POWER, a 193,45 etatów przypadło na obsługę Zintegrowanego Systemu i Rejestru Kwalifikacji.

W IBE odsetek pracowników zatrudnionych przy badaniach naukowych w 2016 r. wynosił 31%, co odpowiada średniej dla instytutów prowadzących badania w zakresie nauk humanistycznych i społecznych (średnia ta jest podana w *Informacji o wynikach kontroli NIK z 2015 r.*, pn.: *Efekty działalności instytutów badawczych* i wynosi 31%), w 2017 r. odsetek ten wynosił 20,7%, by w 2018 r. spaść do niecałych 10%.

Podczas kontroli ustalono, że, w celu wzmocnienia potencjału naukowego, w sierpniu 2018 r. uruchomiono 3 konkursy na stanowiska badawczo-techniczne (specjalisty, starszego specjalisty i głównego specjalisty), a miesiąc później 2 konkursy na stanowiska naukowe (adiunkta i asystenta), w wyniku których, po pozytywnym zaopiniowaniu przez Radę Naukową, zatrudniono odpowiednio 6 i 11 osób. Nie osiągnięto odsetka pracowników zatrudnionych przy badaniach naukowych z roku 2016.

⁵⁰ Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Analiza realizowanych w latach 2016-2018 przez Instytut działań wskazuje przede wszystkim na skoncentrowanie się na działaniach stricte projektowych, które wymagają stosownych kompetencji związanych z zarządzaniem projektami.

Na podstawie przekazanych przez IBE zestawień stanu i struktury zatrudnienia pracowników w latach 2016-2018, w opinii kontrolerów, zmniejszanie się kadry naukowej może stwarzać ryzyko zapewnienia wysokiej jakości prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych.

Nabór pracowników w IBE oraz warunki pracy i wynagradzania zostały określone w następujących regulacjach:

1. Regulamin pracy Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie (Zarządzenie 30/2009 z 01.09.2009 r., ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem nr 20/2013 z 12.12.2013 r. i Zarządzeniem nr 8/2014 z 10.04.2014 r.);
2. Regulamin naboru pracowników na stanowiska pracy w IBE (Zarządzenie nr 17/2017 z 27.10.2017 r.);
3. Regulamin wynagradzania pracowników IBE (Zarządzenie nr 8/2015 z 12.06.2015 r. i Zarządzenie nr 8/2015 z 12.06.2015 r.);
4. Regulamin - Zasady Wynagradzania Pracowników Zarządzających Zakładem Pracy w Imieniu Pracodawcy (Zarządzenie nr 19/2017 z 12.12.2017 r.).

Regulamin naboru pracowników na stanowiska pracy w IBE w szczegółowym zakresie określa: zadania, uprawnienia, odpowiedzialność, poziom zaangażowania czasowego w działalność statutową i w projektach badawczych (jeśli wynika to z przydziału zadań pracownikowi).

Zarządzenie nr 19/2017 dyrektora IBE z 12.12.2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu – Zasady Wynagradzania Pracowników Zarządzających Zakładem Pracy w Imieniu Pracodawcy (zgodnie z art. 24 ust 1 pkt. 2 i 6 ustawy o instytutach oraz § 6 ust. 2 statutu i w związku z uchwałą RN nr 12/2017 z 8 grudnia 2017 r.: dział I postanowienia ogólne § 2 ust. 4), zawiera enumeratywnie wyliczone dodatkowe świadczenia, które mogą przysługiwać dyrektorowi, zastępcom dyrektora, głównemu księgowemu oraz pozostałym pracownikom zarządzającym, wskazanym w art. 2 pkt. 1 - 4 ustawy z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁵¹.

Maksymalną wartość świadczeń dodatkowych przyznawanych w ciągu roku dla wyżej wymienionych osób określa art. 11 ust. 2. rozporządzenia z dnia 21 stycznia 2003 r. prezesa Rady Ministrów *w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznawane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania* (Dz. U. Nr 14, poz. 139).

Zgodnie z art. 28 ust. 3 uib dyrektora, jego zastępców oraz głównego księgowego w okresie trwania stosunku pracy obowiązuje zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej określony w odrębnej umowie. Zgodnie z tą regulacją, dyrektor, jego zastępcy i główny księgowy podpisali dodatkowe umowy obejmujące zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej w okresie trwania stosunku pracy.

Art. 47 ust. 5 uib stanowi regulację dotyczącą zakazu prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec instytutu przez pracowników naukowych w okresie trwania stosunku pracy, co ma być określone w odrębnej umowie. W wyniku kontroli ustalono, że dyrektor Instytutu podpisał umowy o zakazie prowadzenia działalności

⁵¹ wg stanu: tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 1222.

konkurencyjnej z głównym księgowym i pracownikami naukowymi. Z dyrektorem i zastępcami dyrektora umowa została podpisana przez ministra nadzorującego Instytut.

Przyjęte w Instytucie regulacje dotyczące zatrudniania pracowników, w zasadzie zapewniają optymalny ich dobór.

Zgodnie z art. 63 uib zasady wynagradzania pracowników instytutu określa się w zakładowym układzie zbiorowym pracy lub w zakładowym regulaminie wynagradzania. Zgodnie z tym przepisem, w IBE opracowano *Regulamin wynagradzania pracowników IBE*. Dokument określa warunki wynagradzania za pracę oraz warunki przyznawania pracownikom IBE innych świadczeń związanych z pracą. W *Regulaminie* określono wykaz stanowisk i wynagrodzeń zasadniczych w postaci tabeli stanowisk, kwalifikacji i zaszeregowania, stanowiący załącznik nr 1 do *Regulaminu*. Stwierdzono znaczną rozpiętość pomiędzy najniższym i najwyższym wynagrodzeniem dla zatrudnionych na danym stanowisku w danej grupie stanowisk.

Zgodnie z ustawą z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, dyrektor realizuje politykę kadrową (art. 24 ust. 1 pkt 2 uib).

W *Regulaminie naboru pracowników na stanowiska pracy w IBE* z dnia 30.12.2011 r. (Zarządzenie nr 23/2011) i z 27.10.2017 r. (Zarządzenie nr 17/2017) opisano sposób i tryb przeprowadzania naboru na wolne stanowiska pracy oraz procedury postępowania rekrutacyjnego. Ujęte w tabeli stanowisk, kwalifikacji i zaszeregowania *Regulaminu wynagradzania* (załącznik nr 1) nazwy stanowisk pracy nie uwzględniają stanowiska pracy, które zajmowała osoba zatrudniona w IBE na ½ etatu od 15.05.2017 r. do 14.08.2018 r. – stanowisko asystenta dyrektora Instytutu. Osoba zatrudniona na tym stanowisku rekrutowana była na stanowisko specjalisty ds. organizacyjnych.

Postępowania na stanowiska naukowe zostały przeprowadzone poprawnie, zgodnie z art. 43 ust. 6 uib i § 9 *Statutu IBE*.

Regulamin pracy w § 22 pkt. 1 stanowi, że: nagrody i wyróżnienia mogą być przyznawane *pracownikom, którzy przez wzorowe wypełnianie swoich obowiązków oraz przejawianie inicjatywy w pracy przyczyniają się w szczególności do lepszego funkcjonowania IBE*. Nagrody były przyznawane najczęściej na wniosek kierownika komórki organizacyjnej, w której był zatrudniony nagradzany pracownik, zgodnie z regulacjami określonymi w *Regulaminie wynagradzania pracowników IBE*. W § 6 wskazane zostały ogólne warunki przyznawania pracownikom Instytutu premii a w § 7 i 8 ujęto zasady wypłacania pracownikom dodatkowego rocznego wynagrodzenia.

W zakresie awansowania pracowników w strukturze poziomej i pionowej Instytutu nie opracowano sformalizowanych procedur. Możliwość takich regulacji wynika z zapisu § 22 pkt. 2 lit. d *Regulaminu pracy*.

W zakresie ewidencji czasu pracy pracowników Instytutu, funkcjonują miesięczne karty, wprowadzone Zarządzeniem nr 9/2017 z dn. 7.06.2017 r. w sprawie uszczegółowienia zasad ewidencji czasu pracy przez pracowników Instytutu.

Ocena dorobku naukowego

Pracownicy naukowcy, zgodnie z art. 44. ust. 3 uib, i pracownicy badawczo-techniczni, zgodnie z art. 50 uib, podlegają okresowym ocenom dorobku naukowego i technicznego, dokonywanym przez Radę Naukową. Rada, dokonując oceny nie rzadziej niż raz na 4 lata, uwzględnia w szczególności liczbę i jakość patentów, wdrożeń, publikacji naukowych oraz prowadzonych i planowanych badań naukowych lub prac rozwojowych.

Ocena pracowników naukowych w IBE była przeprowadzana na podstawie Zarządzenia nr 20/2012 z 19 czerwca 2012 r. w sprawie wprowadzenia kryteriów oceny działalności naukowej pracowników IBE oraz zasad rozliczania pracy naukowej pracowników naukowych i badawczo-technicznych w Instytucie Badań Edukacyjnych w Warszawie. Zarządzeniem nr 18/2014 z 10 października 2014 r., przyjęto zasady systemu motywowania pracowników naukowych, które zakładały wykorzystanie następujących narzędzi, w celu zwiększenia dorobku publikacyjnego pracowników IBE:

- przyznawanie rocznej nagrody dla zespołu badawczego, który zdobył największą liczbę punktów za artykuły naukowe opublikowane przez członków zespołu w przeliczeniu na liczbę pracowników naukowych tego zespołu;
- przyznawanie rocznej nagrody indywidualnej za osiągnięcia punktowane w systemie WENA⁵², na podstawie oceny przez komisję Rady Naukowej (z tym, że jeśli żaden z pracowników nie wykaże się wystarczająco ambitnym dorobkiem naukowym, komisja może nie przyznawać nagrody);
- przyznawanie rocznej nagrody indywidualnej za roczny dorobek naukowy, oceniany przez komisję rady naukowej (z tym, że jeśli żaden z pracowników nie wykaże się wystarczająco ambitnym dorobkiem naukowym, komisja może nie przyznawać nagrody);
- ocenie podlegają jedynie publikacje afiliowane przy IBE.

Ostatnia ocena obejmowała 35 pracowników i odbyła się w 2016 r. Do 2017 r. aktywność naukowa pracowników była parametryzowana w systemie WENA.

Zgodnie z przekazaną przez dyrektora IBE informacją, dorobek naukowy za lata 2017-2018 został oceniony na podstawie wypełnionych w sierpniu 2019 r. przez pracowników naukowych indywidualnych arkuszy parametryzacyjnych, które posłużyły do przygotowania zbiorczego zestawienia będącego podstawą oceny jakości naukowej Instytutu.

Zgodnie z obowiązującym od 27.10.2017 r. nowym *Regulaminem Rady Naukowej IBE*, na posiedzeniu 12.01.2018 r. powołano Komisję ds. Ocen Pracowników, w skład której weszło 5 członków Rady Naukowej.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wymogi art. 29 ust. 2 pkt 12 uib, który nakłada na Radę Naukową zadanie dokonywania okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych, zrealizowano w 2016 r.

Szkolenia

Zgodnie z art. 17 i art. 94 pkt. 6 ustawy z 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, pracodawca jest zobowiązany ułatwić pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych. W praktyce, wypełnienie tego obowiązku wiąże się z zapewnieniem pracownikom możliwości doskonalenia (np.: poprzez szkolenia, kursy, studia). Pracownicy IBE uczestniczyli w konferencjach, seminariach organizowanych przez IBE i inne podmioty. Zauważono, że organizacja szkoleń dla pracowników IBE nie ma charakteru systemowego. Nie tworzy się planów szkoleń wynikających z badania potrzeb szkoleniowych pracowników.

⁵² Interaktywne narzędzie umożliwiające analizę trendów w sektorze szkolnictwa wyższego. Zawiera najważniejsze statystyki dotyczące krajowych uczelni, kadry akademickiej, kierunków studiów i studentów, opracowywane na podstawie danych zgromadzonych w POL-onie (baza sieci systemów i baz gromadzących dane o polskiej nauce i szkolnictwie wyższym, <https://polon.nauka.gov.pl/pomoc/knowledge-base/base/pol-on-2-0-i-systemy-powiazane/>).

W zakresie zarządzania czasem pracy ustalono, że dyrektor Instytutu w 2017 i 2018 r. zarządzając dzień wolny od pracy w zamian za święto nie podał w zarządzeniach podstawy prawnej ich wydania (dotyczy: Zarządzenie nr 16/2017 z 23.10.2017 r., Zarządzenie nr 16a/2017 z 23.10.2017 r., Zarządzenie nr 7/2017 z 26.05.2017 r., Zarządzenie nr 4/2017 z 25.04.2017 r., Zarządzenie nr 14/2017 z 08.08.2017 r., Zarządzenie nr 21/2017 z 12.12.2017 r.). Na podstawie § 139 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, tekst uchwały i zarządzenia rozpoczyna się od wskazania przepisu prawnego, na podstawie którego uchwała albo zarządzenie są wydawane.

Natomiast, w zarządzeniach: nr 3/2018 z 18.04.2018r., nr 4/2016 z 22.04.2016 r., nr 7/2016 z 18.05.2016 r., nr 10/2018 z 04.12.2018 r., jako podstawę prawną ich wydania przywołano art. 24 ust.1 pkt 5 i 6 uib, gdzie pkt 5 dotyczy reprezentowania Instytutu przez dyrektora a pkt 6 mówi o tym, że dyrektor podejmuje decyzje we wszystkich sprawach dotyczących instytutu, z wyjątkiem spraw należących do zakresu działania rady naukowej. W ocenie kontrolerów, w tym przypadku, zamiast pkt. 5 właściwy byłby przepis pkt. 2, gdzie zawarto zapis o realizacji polityki kadrowej przez dyrektora.

D. Jakość pracy Instytutu.

Ocena działalności naukowej.

Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, na podstawie art. 34 uib, dokonuje oceny poziomu działalności naukowej instytutu. Podstawą takiej oceny jest ewaluacja. Za lata 2013-2016 Instytut otrzymał kategorię naukową A (poziom bardzo dobry).

Kolejny okres ww. oceny obejmuje lata 2017-2020. Dyrektor Instytutu poinformował, że przed tym okresem oceny nie były znane wytyczne dotyczące ewaluacji w latach 2017 r. i 2018 r.

Należy zaznaczyć, że statutowe zadania Instytutu wynikające z uib nie uległy zmianie.

Zasady przeprowadzania ewaluacji, w tym m.in. szczegółowe kryteria i sposób oceny, określono w rozporządzeniu z dnia 22 lutego 2019 r. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej⁵³.

Na podstawie informacji uzyskanych podczas kontroli, Instytut przygotowując się do kolejnej ewaluacji, wprowadził zmiany w Regulaminie organizacyjnym (powołanie zastępcy dyrektora ds. naukowych, wyróżnienie trzech zespołów odpowiedzialnych za działalność naukową, powołanie zespołu m.in. do zadania pozyskiwania dofinansowania dla działań naukowych i prac rozwojowych, określenie odpowiedzialności za działania sprawozdawcze oraz wyłonienie w strukturze pełnomocnika ds. badawczych i wdrożeń). Kontynuowano pozyskiwanie grantów badawczych i badawczo-wdrożeniowych. W ramach Programu UE Horyzont 2020, Instytut wszedł w skład konsorcjum międzynarodowego projektu pn.: *Wzory do naśladowania i rotacyjne odgrywanie ról jako narzędzia wzmacniania kultury rzetelności naukowej - Role-models and rotatory role- playing to enhance the research integrity culture*.

Opracowano Strategię rozwoju Instytutu Badań Edukacyjnych na lata 2018-2022, w której m.in. *zaplanowano stworzenie efektywnej platformy kadrowo-organizacyjnej, sieci ekspertów i instytucji zewnętrznych (...)*.

⁵³ Dz.U. z 2019 r. poz. 392.

Zgodnie z informacją przekazaną przez IBE, w sierpniu 2018 r. uruchomiono 3 konkursy na stanowiska badawczo-techniczne (specjalisty, starszego specjalisty i głównego specjalisty), a miesiąc później 2 konkursy na stanowiska naukowe (adiunkta i asystenta) w wyniku, których (...) zatrudniono odpowiednio 6 i 11 osób. Zrekrutowano nowego Redaktora Naczelnego kwartalnika naukowego „Edukacja”, który opracował nową strategię czasopisma.

Publikacje IBE

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Instytut⁵⁴:

- w 2016 r. w czasopismach naukowych opublikowano 43 tytuły, w innych czasopismach 30 tytułów artykułów pracowników IBE, pracownicy mieli indywidualne wystąpienia tematyczne na 52 konferencjach krajowych i międzynarodowych.
- w 2017 r. w czasopismach naukowych opublikowano 28 tytułów, 49 tytułów w czasopismach innych niż naukowe, pracownicy Instytutu występowali na 42 konferencjach.
- w 2018 r. w czasopismach naukowych opublikowano 13 tytułów, 57 tytułów w czasopismach innych niż naukowe, pracownicy mieli 49 wystąpień na konferencjach krajowych i zagranicznych, w tym 10 wystąpień dotyczyło zagadnień zawodowych.

W trakcie kontroli dyrektor IBE podkreślił, że *nie ma na dzień dzisiejszy wiedzy, które osiągnięcia zostaną uwzględnione w przyszłej ewaluacji, gdyż zależy to od wielu różnych czynników. Ustawa oraz przepisy wykonawcze w sposób szczegółowy określają te czynniki, jednak wielorakość warunków pobocznych do spełnienia, faktycznie uniemożliwia określenie ilości tych osiągnięć, a więc i określenia potencjalnego wzrostu/spadku. Należy też podkreślić, że sama tylko liczba publikacji nie oddaje ich wartości.*

IBE składa doroczne sprawozdania z działalności oraz raporty z wykorzystania środków na utrzymanie potencjału badawczego, badania naukowe lub prace rozwojowe oraz zadania z nimi związane, w których dokonuje kategoryzacji publikacji naukowych pracowników. Z ww. sprawozdań wynika, że w wyniku prowadzonych prac badawczych w 2016 r. Instytut przygotował 10 rozdziałów zamieszczonych w monografiach przygotowywanych przez inne podmioty. Opublikowano 53 artykuły w czasopismach naukowych, 5 publikacji naukowych zostało zawartych w bazie Journal Citation Reports (JCR), 3 na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH). Na liście „B” i „C” Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego znalazło się 38 tytułów. W 2016 r. w Instytucie zorganizowano 32 seminaria, w których udział wzięło 871 uczestników i 38 spotkań roboczych na temat opisu kwalifikacji dla 428 osób. W 2017 roku Instytut opublikował 54 prace, w tym 20 monografii, 4 publikacje zostały zamieszczone w czasopismach naukowych w bazie JCR, 9 publikacji w bazie Scopus i 21 publikacji w innych czasopismach naukowych.

W 2017 r. w Instytucie zorganizowano 108 seminariów i spotkań informacyjnych dotyczących projektu ZSK, w których uczestniczyło łącznie 1946 osób. 369 publikacji medialnych poświęconych było ZSK.

W 2018 r. opublikowano 20 prac naukowych, 11 monografii. Publikacji w czasopismach

⁵⁴ Pismo z 29.11.2019 r. i z 30.01.2020 r.

naukowych było 9, w tym: 1 w bazie Scopus i 8 w innych bazach naukowych. Nie było publikacji w bazie JCR.

Działania na rzecz utrzymania potencjału badawczego.

W aspekcie zmniejszenia się kadry naukowej i badawczo-technicznej, dyrektor IBE⁵⁵ poinformował, że: *w latach 2016-2017 z powodu trudnej sytuacji finansowej związanej z zakończeniem realizacji dużych projektów systemowych finansowanych ze środków UE, Instytut odnotował zachwianie stabilności finansowej i odpływ kadr. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy był ograniczony wachlarz alternatywnych źródeł finansowania działalności Instytutu.*

Dotacja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przyznawana na podstawie ustawy o zasadach finansowania nauki⁵⁶, miała na celu podtrzymanie potencjału badawczego, aktywności instytutów badawczych w poszukiwaniu źródeł finansowania badań. W tym celu, Rada Ministrów ustanowiła Krajowy Program Badań, zgodnie z którym Narodowe Centrum Nauki oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oferują, na zasadach konkursowych, granty na realizację zadań badawczych.

W kontekście przedstawionej sytuacji kadrowej, dyrektor IBE wyjaśnił, że: *proces odbudowy stabilności Instytutu zainicjowany od II połowy 2017 r. przejawiający się [przejawiał się] przede wszystkim w długofalowym planowaniu rozwoju IBE (w ujęciu naukowym i wdrożeniowym, na szczeblu krajowym i międzynarodowym) przy jednoczesnej operacjonalizacji celów z uwzględnieniem zabezpieczenia realizacji tych planów pod względem finansowo-kadrowym. Działania te wynikały ze „Strategii Rozwoju IBE na lata 2018-2022”, a odzwierciedlają je obecnie prace zespołów roboczych opracowujących szczegółowe plany działania na rzecz realizacji Strategii. W praktyce, ma to prowadzić do efektywnego pozyskiwania środków na realizację projektów i innych przedsięwzięć o charakterze naukowym i wdrożeniowym⁵⁷.*

Poniżej, zgodnie z informacją przekazaną przez dyrektora IBE, przedstawiono przykładowe działania podjęte przez Zespół Rozwoju Projektów w celu uzyskania dofinansowania na realizację przedsięwzięć o charakterze naukowym i wdrożeniowym.

	Nazwa przedsięwzięcia	Rola IBE	Program / Zleceniodawca	Budżet projektu	Wynik oceny
1	Strengthening the institutional capacity of the Ministry of Education of the Republic of Azerbaijan	Partner	EuropeAid	1 mln EUR	Projekt uzyskał dofinansowanie. Projekt wdrożeniowy.

⁵⁵ załącznik nr 3 do pisma z 10 grudnia 2019 r.;

⁵⁶ w zakresie przyznawania instytutom dotacji, ustawa o zasadach finansowania nauki obowiązywała do 30.09.2018 r.;

⁵⁷ załącznik nr 3 do pisma z 10 grudnia 2019 r.;

2	SZANSA - nowe możliwości dla dorosłych	Partner	PO WER, 4.1. Innowacje społeczne (projekt systemowy)	30 mln PLN	Projekt uzyskał dofinansowanie. Projekt badawczo-wdrożeniowy
3	UniVET - University or Vocational Education and Training	Partner	Erasmus+ (KA2 - Cooperation for Innovation and the Exchange of Good Practices)	348 340 EUR	Projekt uzyskał dofinansowanie. Projekt badawczo-wdrożeniowy.
4	Opracowanie i upowszechnienie narzędzi diagnostycznych do oceny zdolności poznawczych dzieci i młodzieży (OZP)	Lider	PO WER	17 999 881 PLN	Projekt uzyskał dofinansowanie. Projekt badawczo-wdrożeniowy.
5	Wsparcie OLX przy pracach związanych z przygotowaniem metodologii Badania oraz wsparcia w analizie wyników i przygotowania Raportu Końcowego z Badania	Zlece- niobiorc a	Grupa OLX Sp. z o. o.	37 500 PLN	Projekt uzyskał dofinansowanie. Projekt badawczo-wdrożeniowy.
6	KompaS - model rozwoju i walidacji kompetencji społecznych	Partner	PO WER: IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnardo wa	2 891 13 1,62 PLN	Projekt nie uzyskał dofinansowania. Projekt badawczo-wdrożeniowy.
7	Improving the quality of education by introducing examinations at the end of secondary education Beneficjent: Serbia	Partner	EuropeAid	4 mln EUR	Projekt nie uzyskał dofinansowania. Projekt wdrożeniowy.

Działania na rzecz upowszechniania wyników badań.

IBE zorganizowało lub współorganizowało konferencje i seminaria naukowe, mające na celu upowszechnianie wyników prowadzonych przez Instytut badań, które umożliwiały współdziałanie z zainteresowanymi interesariuszami, potencjalnymi odbiorcami efektów działalności badawczo-wdrożeniowej. W latach 2016-2018 były

to np.:

- 29.11.2016 r. - konferencja pt. *Badania i polityka edukacyjna - TIMSS 2015. Wyniki międzynarodowego badania osiągnięć czwartoklasistów w matematyce i przyrodzie*;
- 6.12.2016 r. - seminarium nt. wyników badania PISA 2015;
- 19-20.04.2016 r., 26-27.04.2016 r. i 27-28.06.2016 r. - seminaria wprowadzające nt.: *Zadania ministrów wynikające z ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji*;
- 10-11.10.2016 r. Warszawa, 17-18.10.2016 r., Gdańsk; 24-25.10.2016 r., Białystok - seminaria nt.: *Walidacja i zapewnianie jakości kwalifikacji rynkowych w ZSK*;
- 12-13.10.2016 r. konferencja nt. *Sektorowe ramy kwalifikacji jako branżowa interpretacja ZSK*;
- 8.11.2016 r. seminarium nt. *Uczenie się dorosłych w ujęciu ZSK*;
- 5.12.2017 r. - konferencja i przedstawienie wyników badań PIRLS 2016;
- 24.08.2017 r., 26.10.2017 r., 29.11.2017 r. – debaty dla instytucji potencjalnie zainteresowanych opisywaniem kwalifikacji *Zintegrowany System Kwalifikacji - zapotrzebowanie na kwalifikacje rynkowe w regionach i wśród branż*;
- 21-23.11.2017 r. - debaty dla instytucji potencjalnie zainteresowanych opisywaniem kwalifikacji *Na jakie zapotrzebowania dotyczące zasobów ludzkich odpowiada Zintegrowany System Kwalifikacji*;
- 26 września 2017 r. - konferencja ogólnokrajowa *Zintegrowany System Kwalifikacji - kwalifikacje dla każdego*;
- 29.09.2017 r. – 30.03.2018 r. - 15 konferencji regionalnych *Zintegrowany System Kwalifikacji-współpraca na rzecz kwalifikacji*;
- 28.11.2018 r. - seminarium eksperckie nt. *Kształcenie branżowe czy uniwersyteckie? Czynniki wpływające na decyzję młodych ludzi o wyborze rodzaju kształcenia*;
- 25.11.2018 r. - III Zachodniopomorski Kongres Oświatowy (Partner IBE);
- 14.11.2018 r. - seminarium eksperckie nt. *Dostosowanie Baterii Testów Poznawczych do potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*;
- 16.10.2018 r. - konferencja nt. *Walidacja w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – od założeń do praktyki*;
- 13.07.2018 r. - spotkanie eksperckie w IBE nt. *Rozwój polityki publicznej w zakresie kształcenia cudzoziemców w Polsce*;
- 26.11.2018 r. - udział w największym hackathonie programistycznym w Europie;
- 8-9.10.2018 r. - udział w *HRcamp/HR&People Analytics Forum*;
- 25.10.2018 r., 14.06.2018 r., 21.05.2018 r. - debaty dla przedstawicieli działów HR i firm szkoleniowych *HR a Zintegrowany System Kwalifikacji, Firma szkoleniowa w ZSK?, Jak zostać instytucją certyfikującą?*;
- 16.10.2018 r. - konferencja ogólnokrajowa nt. *Walidacja w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji - od założeń do praktyki*;
- 14.11.2018 r. - seminarium eksperckie nt. *Dostosowanie Baterii Testów Poznawczych do potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*;
- 3.07.2018 r. - międzynarodowa konferencja w ramach projektu *ConstructyVET*;
- 13.06.2018 r. - międzynarodowa konferencja podsumowująca projekt NQF-IN.

W wyniku kontroli ustalono, że w IBE wyniki projektów realizowanych w ramach POWER w zakresie kształcenia zawodowego i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji są na bieżąco upowszechniane i wdrażane.

Rada Naukowa IBE.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 uib, Rada Naukowa Instytutu jest organem stanowiącym, inicjującym, opiniodawczym i doradczym w zakresie działalności statutowej oraz w sprawach rozwoju kadry naukowej i badawczo-technicznej.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 uib w skład rady naukowej instytutu wchodzi nie mniej niż dwanaście i nie więcej niż czterdzieści osób. Statut instytutu określa liczbę tych osób oraz proporcje udziału osób posiadających stopień naukowy doktora oraz stopień naukowy doktora habilitowanego lub tytuł naukowy, wchodzących w skład rady naukowej i będących pracownikami instytutu.

W IBE spełnione zostały ww. warunki.

Dyrektor IBE wydał zarządzenia: Zarządzenie nr 18/2017 r. z 12.12.2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Rady Naukowej, Zarządzenie nr 10/2017 z 31.07.2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu wyboru członków Rady Naukowej IBE.

Zadania rady naukowej zostały określone w art. 29 ust. 2 uib. Zgodnie z art. 29 ust. 2 pkt. 6 uib, rada naukowa zatwierdza perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej jednostki.

Ustalono, że Rada Naukowa IBE zatwierdzała lub opiniowała opracowywane przez kierownictwo IBE dokumenty strategiczne.

W IBE funkcjonował dokument pn.: *Strategia Rozwoju Instytutu na lata 2015-2025* mający status projektu.

Kolejny przygotowany w Instytucie dokument pn.: *Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu Badań Edukacyjnych w latach 2017-2024* został przedłożony i zatwierdzony przez Radę Naukową 03.02.2017 r. (uchwała nr 2/2017).

Pod koniec 2018 r., Rada Naukowa pozytywnie zaopiniowała dokument pn.: *Strategia Instytutu Badań Edukacyjnych za lata 2018-2022* (uchwała nr 11/208 z 07.12.2018 r.). *Strategia* szeroko opisuje funkcjonowanie Instytutu, uwzględniając misję, wizję i cele dla jednostki oraz monitoring realizacji strategii.

W ww. dokumentach, opis planowanych działań jest ogólny. Nie zawarto w nich harmonogramu przewidzianych do realizacji w poszczególnych latach zadań/działań, sposobu oceny wykonania zaplanowanych zadań celem oceny stopnia ich realizacji.

Zgodnie z przepisami uib (art. 29 ust. 2 pkt. 5), do zadań rady naukowej należy opiniowanie kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych oraz finansowych instytutu, a także rocznych sprawozdań dyrektora z wykonania zadań. W okresie objętym kontrolą *Plany badań naukowych* oraz *Plany finansowe Instytutu*, jak również *Sprawozdania z wykonania zadań* były opiniowane przez Radę Naukową.

Sprawozdania z działań IBE za lata 2016-2018 były przygotowane na poziomie ogólnym, bez określenia stopnia wypełnienia zadania/działania/celu w odniesieniu do zaplanowanych zadań na dany rok. W opinii kontrolujących, dokumenty sprawozdawcze powinny w sposób jednoznaczny przedstawiać sposób i poziom realizacji projektowanych w dokumentach planistycznych zadań.

Zgodnie z art. 24 ust 1 pkt 1 uib, dyrektor ustala plany działalności instytutu. W Instytucie opracowany został na 2016 r. ww. plan pn. *Plan zadaniowy na rok 2016*. Za lata 2017 i 2018 kontrolującym, jako ww. plany działalności, przedłożono dokumenty

pn. *Kierunkowe plany tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych*, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 5 uib⁵⁸ jednak o mniejszej szczegółowości niż ww. *Plan zadaniowy na rok 2016*.

Podczas kontroli ustalono, że IBE złożył do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sierpniu 2018 r. dwa wnioski o przyznanie środków na sfinansowanie inwestycji budowlanej i infrastruktury informatycznej w latach 2019-2020 pn.: *Przebudowa pomieszczeń budynku Instytutu Badań Edukacyjnych na pracownię wielofunkcyjne i badawczo - naukowe dla potrzeb realizacji projektów naukowych* i projekt pn.: *Rozbudowa sieci LAN i infrastruktury informatycznej na potrzeby naukowo-badawcze w budynku Instytutu Badań Edukacyjnych, zlokalizowanym w Warszawie, ul. Górczewska 8*.

Na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej, poniżej przedstawiam zalecenie w celu usunięcia nieprawidłowości oraz wnioski dotyczące usprawnienia funkcjonowania IBE.

Zalecenie:

Powołać rzecznika dyscyplinarnego dla pracowników naukowych i badawczo-technicznych, zgodnie z art. 57 ust.1 uib, tj. przez radę naukową Instytutu spośród pracowników naukowych posiadających co najmniej stopień doktora habilitowanego.

Wnioski:

1. Upowszechniając informacje o badaniach i efektach badań międzynarodowych realizowanych z udziałem IBE, wskazywać interesariuszom przydatność i celowość badań oraz możliwe wykorzystanie ich wyników.
2. Przyjąć jednolitą formę sprawozdań przygotowywanych po odbytych spotkaniach organizowanych w ramach realizowanych badań międzynarodowych. Sprawozdania powinny zawierać wnioski, rekomendacje, ewentualne zagrożenia dla strony polskiej, wynikające z realizacji badania oraz stojące przed realizatorami badań wyzwania, które zidentyfikowano w trakcie spotkania.
3. W kosztorysach badań międzynarodowych ujmować stawki dotyczące realizacji poszczególnych zadań, po dokonaniu szacowań wartości usług na podstawie obowiązujących stawek rynkowych, oraz ujmować w nich koszty upowszechniania wyników badań, celem wyeliminowania ryzyka zwiększenia budżetu lub ewentualnego braku środków na to działanie.
4. Zasadnym jest wprowadzenie do regulacji wewnętrznych elektronicznego rejestru wydanych po szkoleniach zaświadczeń.
5. Zapewnić kompletność prowadzonego rejestru wydanych pełnomocnictw i bazy delegacji.
6. Przeanalizować zasadność określonej w *Regulaminie wynagradzania pracowników IBE* rozpiętości pomiędzy najniższym i najwyższym wynagrodzeniem (dochodzącej do 400%) przewidzianym dla stanowisk w danej kategorii.

⁵⁸ Do zadań rady naukowej należy opiniowanie kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych oraz finansowych instytutu, a także rocznych sprawozdań dyrektora z wykonania zadań.

7. Dążyć do kształtowania wynagrodzeń pracowników adekwatnie do zakresu, jakości i efektów wykonywanych przez nich zadań.
8. Celem uzyskania wysokiej oceny działalności naukowej, zintensyfikować działania na rzecz właściwego udziału w strukturze zatrudnienia w Instytucie pracowników naukowych i badawczo-technicznych oraz wysokiej jakości publikacji naukowych.
9. Należy zatrudniać pracowników na stanowiska wynikające z obowiązującej w Instytucie tabeli stanowisk pracowniczych.
10. Rekomenduje się usystematyzowanie zasad organizacji szkoleń pracowników Instytutu.
11. Mając na uwadze zapisy § 22 pkt. 2 lit. d *Regulaminu pracy*, rozważyć wskazanie w regulaminie istniejących możliwości awansowania pracowników przez pracodawcę.
12. W zakresie opracowywania przez IBE dokumentów strategicznych rekomenduje się aby:
 - tworząc kolejne dokumenty strategiczne Instytutu brać pod uwagę efekty realizacji zadań ujętych w dotychczas obowiązujących dokumentach, celem przygotowania najbardziej optymalnych rozwiązań i inicjatyw badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych, w tym związanych z potrzebami gospodarki i stojącymi przed polskim systemem edukacji,
 - przygotowywane w Instytucie dokumenty strategiczne były nazywane zgodnie z przepisami ustawy o instytutach badawczych,
 - przygotowywane przez Instytut ww. dokumenty strategiczne: zawierały harmonogramy przewidzianych do realizacji w poszczególnych latach zadań/działań, sposób oceny stopnia ich wykonania, źródła finansowania.
13. Dążyć do zwiększenia skuteczności działań umożliwiających pozyskiwanie środków na badania (poza przyznanymi środkami przez MEN). W większym stopniu wykorzystywać fundusz badań własnych na realizację określonych w statucie jednostki zadań, związanych z prowadzonymi przez nią w sposób ciągły badaniami naukowymi, pracami rozwojowymi i ich przystosowaniem do praktyki, w szczególności edukacyjnej.

Zgodnie z art. 49 ww. ustawy o kontroli, przedstawiając powyższe wystąpienie pokontrolne, proszę o przekazanie w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia informacji o sposobie wykonania zalecenia i wykorzystaniu wniosków lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonej nieprawidłowości.

Od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach.

Z upoważnienia Ministra Edukacji Narodowej

Sławomir Adamski
Dyrektor Generalny

